

Nocturn

Quina fantasma tan pàl·lida ets,
o, poble meu, a la llum de la lluna!
Damunt les aigües quietes del mar
la lluna plena s'atura.
Les vinyes semblen uns llacs adormits,
les veles ombres de plata que fugen.
Duen la vela, penjant, en repòs;
els arbres mestres es drecen i lluen.
Quina fantasma tan pàl·lida ets,
o, poble meu, a la llum de la lluna!

Vora la platja, darrera els llaguts,
les cases blanques s'aprimen.
Dalt de l'església s'abranda l'estel,
en el cloquer la campana vigila.
Un vent d'en terra travessa la nit
amb unes ales plumoses y fines!
Passa, com una manyaga, damunt
l'aigua del rec i la vinya.
Sobre les ales del vent,
la lluna posa la seva polsina.
Vora els llaguts,
les cases blanques s'aprimen.

Dormiu les vinyes, les cases; dormiu,
veles i remes de la barca.
La lluna para el seu mantell
i us vetlla el son amb la mirada.
Quina fantasma tan pàl·lida ets,
o, poble meu, sota la lluna clara!
Et guaito, lluny. Des del turó
veig com reposes i t'allargues,
escolto el teu respir tranquil
i em puja la teva alenada.

O, poble meu, te conec:
sé l'ombra dels teus arbres,
i la remor segura de la font
m'ha lliurat el secret de la seva tonada.
Dormi la font, i el carrer vora el mar.
Dormiu, que us vetlla la meva mirada.

La nit encén els estels més roents
i mulla el cel la lluna plena.
La mar i el cim ara han callat;
escampa silenci la terra;
s'ha desfet l'ona i la maror,
callen l'òliba i la pineda,
i les herbetes del camí
esperen la rosada tendra.
Sobre el silenci del poblet
hi ha la llum blanca d'una estrella
i, amb un neguit a dins del pit,
perdut en la platja deserta,
un pescaire calava el gresol
sota la plata de la vela.
Apaga, pobre pescaire, el teu llum;
mira que el pal, tremolós, es desperta.
Deixa que dormi, ben amanyagat
pel ventijol i l'alenada tèbia.
Dormiu, les cases arran de la mar;
dorm, vinya frutosa i espessa;
dormiu, renglera de llaguts
ajaguts a l'arena.

Quina fantasma tan pàl·lida ets,
o, poble meu, sota la lluna plena!

TOMÁS GARCÉS

Nocturn per a acordió

A JOSEP ARAGAY

Veu's aquí : jo he guardat fusta al moll.
Vosaltres no sabeu

què és

guardar fusta al moll:

però jo he vist la pluja
a barrals
sobre els bots,
i dessota els taulons arraulir-se el preu-fet de l'angoixa;
sota els flandes
i els melis,
sota els cedres sagrats.

Quan els moços d'esquadra espiaven la nit
i la volta del cel era una foradada
sense llum als vagon:
i he fet un foc d'estelles dins la gola del llop.

Vosaltres no sabeu

què és

guardar fusta al moll:

però totes les mans de tots els trinxeraires
com una farandola
feien un jurament al redós pel meu foc.
I era com un miracle
que estirava les mans que eren balbes.

I en la bóira es perdia el trepig.

Vosaltres no sabeu

què és

guardar fusta al moll.

Ni sabeu l'oració dels fanals dels vaixells
que son de tants colors
com la mar sota el sol:
que no li calen veles.

J. SALVAT PAPASSEIT

Cançó

—Muntanyenques galanes, pastorelles,
d'on veniu tan eixurides i belles?

—Venim de l'Alp, de vora d'un bosquet:
la cabanella de recê ha servit,
amb el pare i la mare en el llit
on la natura sempre ens ha nodrit,
tornem al vespre des del prat florit;
quan han pasturat prou nostres ovelles.

—En quin país afortunat neixeu,
que tan bell fruit damunt tot altre llúu?
Criatures d'Amor a mi em sembleu,
de tant i tant que la cara us rellúu.
Ni or ni argent en vosaltres no llúu;
sou mal vestides, als àngels parelles.

Be es poden planye'les vostres belleses,
si entre muntanyes i valls les mostreu:
que no hi ha terra de prous grans alteses
que no es rendís dessota el vostre peu.
Ara digueu-me si os acontenteu
de quedar-vos a l'Alp, tan pobrisselles.

—Som més contentes i alegres nosaltres
anant amb el remat a la pastura,
que no n'és cadascuna de vosaltres
dansant a dins de la casa segura.
Ni cerquem la riquesa, ni ventura,
ans belles flors per fer-ne garlandelles.

ANGELO POLIZIANO

(S. XV)

(TOMÁS GARCÉS, *trad.*)

Un "speech" de Duhamel

El P. E. N. Club de Londres (central del P. E. N. Club de Catalunya que s'està organitzant a Barcelona sota els auspicis de LA REVISTA entre els nostres homes de lletres) convidà a un dels seus dinars habituals George Duhamel, el qual va pronunciar aquest discurs:

«Senyores, senyors:

El darrer mes de maig vaig tenir l'honor de ser designat pel C. L. I. (Cercle littéraire International) de París per a pendre part a la reunió internacional d'escriptors organitzada a Londres pel P. E. N. Club.

Per qüestions personals vaig veure'm obligat a renunciar a aquell propòsit. Vaig tenir-ne, creieu-me, un gran sentiment, que va créixer, després, en assabentar-me de com havia estat aquella bella i fecunda entrevista.

I heu's aquí que el P. E. N. Club m'ofereix de reparar el meu involuntari manament del mes de maig; heu's aquí que el Pen Club em convidà a una de les seves reunions mensuals. Estic saturat, senyores i senyors, d'afectuós reconeixement — infinitament emocionat pels sentiments que us han inclinat a cridar-me aquí a oferir-me un lloc, entre vosaltres. Content? Sí! Però d'un contentament que es barreja, en mon cor, amb molta d'inquietud.

Vaig a esforçar-me, si m'ho permeteu, d'explicar aquests dos mots: inquietud i contentament. Per arribar a aquesta explicació, em cal fer — i us prego que em perdoneu — una al·lusió al menys sumària dels treballs que han omplert la meua existència.

Senyores i senyors, he de confessar-vos que no he donat tota la meua joventut a la literatura. He consagrat llargues anyades a la medicina i a les investigacions de laboratori. És com a metge que he pres part a la guerra de 1914-1918. És a la medicina que dec la part més gran de la meua experiència humana, la més gran part del que *jo sé*: és la medicina qui m'ha procurat, en cert aspecte, els meus mètodes d'observació i de treball.

I bé, és com a metge que considero el gran cos europeu, aquest gran cos damunt del qual s'aferrissa una malaltia, de la qual la guerra es diria en fou només un violent episodi. I, es en mi el metge qui sent aquesta dolorosa inquietud que no vol pas amagar-vos i que compartiu sense cap dubte.

La sabiduria popular que, sovintment te grans troballes d'expressió, divideix a casa nostra els metges en dues categories. És coneix *le médecin tant pis* i *le médecin tant mieux*, aquells fets del qual reflecten una tranquil·litat sense ombra ni mesura.

Molt a desgrat meu, em sento, des de fa alguns anys, l'ànima del *medecin tant pis*. He passat un lustre recorrent l'Europa, interrogant els homes, les ciutats, les nacions. No us sorprendré gaire dient-

vos la meua angúnia i la meua certesa creixent; que una nova i odiosa edat mitja es prepara i que ens cal témer un d'aquests obscurs períodes de barbàrie moral i material, durant els quals el savi, desesperat, no pot fer altra cosa sinó ensorrar-se en la solitud per a salvar-hi, almenys, pel seu treball, unes poques engrunes de civilització.

Ja sabeu, senyores i senyors, que hi ha casos en els quals el cirurgià impotent tanca les seves capces, replega el seu estotig, i diu: «Tota ciència és vana, però l'amor farà potser un miracle.»

I bé, considerant l'Europa malalta, he pensat que solament, potser, un mascle i sublim afecte pot en davant ser-li un socors.

D'on vindrà aquest impuls, aquest afecte baronívol?

Vosaltres ho sabeu, senyores i senyors, ja que sou aquí. Ho sabeu vosaltres qui, des de fa dos anys, heu tingut el gran pensament de crear i de mantenir un lligam intel·lectual, un lligam suau i robust entre els homes qui són, qui volen ésser la consciència de l'Europa ferida.

Som aquí per sota de tota política, som aquí per la voluntat de l'esperit. Sense contravenir els principis de la nostra societat, puc confessar-vos que em semblaria aventurat de donar en això que ens ocupa, una confiança exagerada als homes carregats de cadenes que assumeixen en aquest moment la direcció de les nacions europees.

Què serà l'Europa de demà? Què serà el món d'aquí a un any? Heu's aquí allò que no podem esguardar sense temor. Però, per reprendre les paraules, d'Epíctet, hi ha algunes coses que depenen de nosaltres.

I és per això que, com us deia suara, sento en el meu cor, al costat de molta inquietud, molta esperança i contentament.

Estic content perquè us veig reunits; perquè, sobre l'Europa gemegant, el vostre pensament coratjós s'alça i regna. No heu afirmat que l'ànima humana ignorava els tractats i les fronteres i que la intel·ligència creadora menysprea i prescindeix de les empreses de la nícia criminal?

No heu tingut l'audàcia de fundar i de fer viure un club internacional en aquesta Europa on potser no hi ha res d'internacional llevat la companyia de vagon-llits?

I us remercio, senyores i senyors, us remercio des del fons del meu cor perquè m'heu volgut associar als vostres treballs i a les vostres esperances.

Us remercio d'haver-me convidat a unir-me a vosaltres, aquest vesprei sempre, per afirmar que, d'allò que nosaltres estimem, no totés per dut, per proclamar, a davant d'un món carregat de cadenes, la sobirana, la divina llibertat de la intel·ligència.»

ELS LLIBRES

GLOSSA BIOGRAFICA DE MANUEL DURAN I BAS,
per *Lluís Bertran i Pijoan*.
(Impremta Altés.)

Reivindicant la tradició acadèmica de les necrologies detallistes i pesades, farcides de dades i buides de visió fisionòmica, suara En Bertran i Pijoan ens ofereix l'exemple de què, amb estil personal, la brevetat abasta a una madura evocació sintètica.

Sobri de detalls, vast d'horitzó, el talent de l'evocador cenyeix els límits amb el cinyell d'or d'esurnes clàssiques, que molt escauen per orla marginal d'una patriarcal vida vuitcentista.

Aprenquí hom la nova lliçó de què és més eloqüent a l'homenatge no la precisa i freda monografia de l'erudit, sinó el just i ponderat esguard del poeta.

OBRES COMPLETES DE MIQUEL COSTA I LLOBERA.
Vol. II (II·lustració Caialana.)

La part més anecdòtica de la lírica d'En Costa ens és donada en aquest volum. Les coses de la terra, contades vora la llar per una tremolosa veu rústega és valorada en la poesia fidel de l'autor, on els motius tradicionals populars, en les proporcions del poema, guanyen en simpatia literària allò que perden de pura espontaneïtat i de llibertat lírica.

L'adaptació d'un argument a una forma poètica, dóna a la lírica d'En Costa una certa lleugor i arbitrarietat, juntats a una certa infantilitat de rechte, que abaixa el to alt de la seva lírica. Però per contra, en aquests motius, l'ús de les formes populars terrals pot ésser-hi feta amb més propietat que mai, i els temes d'història abelleixen més així que donats per l'erudit.

En els poemes més breus de la segona part del llibre, on la volada lírica és més pura, abunden els moments — diversos d'estil — on l'anècdota o la fantasia canten amb una simple serenor o una fervor pausada, sense cap propòsit visible d'objectivació de fets. Quan aquests són en el cant, la mateixa força que els suggeria els aïça amb una volada èpica, amb

daurades harmonies de poema heroic. Així «La deixa del geni grec», que ve a ésser — hom ha dit — la epopeia mallorquina.

Si els poemes «De l'agre de la terra», tot just en surten a flor i en tenen la saba primitiva, de rondalla, «Tradicions i fantasies» són ja l'essència d'aquesta mateixa terra i les suggestions imaginatives, depurades pel filtre de la justícia subjectivitat lírica. Ara i adés, però, contingut i forma es revelen mediterranis, clars i harmònics.

JOCES FLORALS DE BARCELONA. Any 1923.

En aquesta antologia d'enguany hi ha una ponderació d'elements literaris que ni cercada a posta per a un panorama complet dels jocs barcelonins d'avui.

El discurs presidencial, sever i ferreny, representa el seriós tradicionalisme formal que sol encapçalar la festa i s'agermana perfectament de to i d'aire amb els més llunyans d'època. Una noblesa d'ideari i una certa faisó de tesi l'informen i una excel·lent i antiga intenció el nodreix.

L'aportació estrangera intel·ligent té una valoració digna i moderna en Alfred Gianninni, els mots del qual no acosten els dos països, sinó que ja els suposen germanivolament encaixats, en una cordialitat intel·lectual afavoridora per nosaltres. La fraternitat que el Mediterrani encomana té una culminació falaguera en les paraules del professor italià.

La riquesa lírica dels poemes d'aquest volum, és també desigual i antagònica. D'una banda: el retorn d'En Sagarra, amb un poema on es sintetitzen els dos toms de la seva lírica, escaientment lligats: aquell do únic de posar el paisatge dintre el vers i fondre-hi l'harmonia de la natura amb una tan viva dolcesa i un reflex tan clar, junyit al deix amarg i rogenc de la vida vïnosa i àcida confegits amb aquella mà tan avesada a teixir els versos amb els trucs habituals; la incorporació d'En Gasol, amb un tros altament líric de la seva iniciada via dramàtica, on amb la més absoluta puresa d'imatges i d'expressió poètica

poden ésser-hi expressats els més vius sentiments humans i els més contraposats; i l'aparició primicera d'En Melcior Font amb una de les seves glosses, brodades de pedreria damunt la contextura finíssima del vers — rica finor d'imatgeria cobrint la randa musical de les estrofes — com una novetat, culminació actual del màxim bon gust i sensibilitat dins el preciosisme més fi. D'altra banda, el decadentisme natural, simple i pobre de construcció dels sonets de Mn. Collell; els incoherents esforços lírics de Mn. Clapés per assolir una subtileza dins una massissa inhabilitat; i el desastrós clam patriòtic — d'englantina suburbana — farcida amb mitinescos llocs comuns, del Sr. Ayné Rabell. I nivellant aquesta desproporció, la mediocre excel·lència, d'aficionat de gust, del Sr. Estadella; la ruralia tradicional mallorquina, massa allargassada però flairosa d'aire terral, de Mn. Caimari, i en el pla més elevat de superioritat literària, la evocació bíblica d'En Geis, concisa i harmònica, i sobre tot les cançons d'En Garcés amb la mateixa fina elegància i simplicitat natural de sempre.

La prosa literària, també, hi és doblement i diversament representada. Torna a revenir Mn. Salvador Galmés, amb un quadre breu però fort d'aroma i de psicologia, no pas nou de fons, però sí de forma. I com de consuetud, Girbal Jaume continua situant dins la festa un nou episodi rural, una mica cruament inhumà, però versemblant, que la mateixa deliberadament objectiva displicència de l'autor fa més dur encara.

El volum d'enguany és doblement ric, doncs: ric en coses notables i ric en diversa i contradictòria varietat de valors.

EL LLIBRE DE LA JUNGLA,
II vol. de Rudyard Kipling.
Trad. de Maria Manent. (Impremta Editorial Catalana.)

Com la valoració de l'anècdota i el camí, amb petja segura, de la fantasia, obren sempre horitzons vastos i d'un intens interès a la originalitat!

Les veus de la selva, els batecs

de la vida salvatge, recontats amb una força de cosa viscuda i per un temperament de poeta comprensiu arriben a fer valorar la falla com un poema humà i a donar un relleu individual vigorós als personatges no humans.

El moviment del bosc i dels seus éssers, la vida natural, en companyonatge d'homes i bèsties i paisatge afrós, té en les planes de Kipling una harmonia forta i suau alhora, plena d'un encís estètic, ensems mestriol de resolució que primitiu d'ambient.

La joia — de clar riure sens brigit, amb personalisme de temperament racial — millor dit, una ironia daurada, sense enuigs, només positiva, justifica amb escreix el contingut del llibre, com si no fos prou ja la novetat i la vàlua literària per fer extraordinàriament amable la gosadia d'unes gracioses arbitrarietats de falla dins una narració que té una valor plenament adulta.

Marià Manent reix d'una faiso esplèndida a adaptar les narracions angleses a la nostra llengua, essent feliç en la troballa dels paral·lelismes lingüístics i perfilant la traducció amb un domini i propietat que no lleven gens de vivesa a les planes de l'humorista anglès. La incorporació, així, assoleix tot el guany possible de dignitat literària i de plenitud de condicions en l'adaptació.

SERMÓ SOBRE RAMON LULL, per Mn. Llorenç Ribet. (Impremta Altés.)

Escaient és a la verba assaonada cenyidament ponderativa, florida de dites poètiques, i perfumada de discretíssims comentaris — on, evocació històrica, llegenda cristiana i glossa edificativa prenen un encís de creació personal purament literària (ultra les finalitats de panegíric i de persuasí) — que són do múltiple de Mn. Llorenç Ribet en manifestacions no rimades, l'esment commemoratiu d'una figura com la de Ramon Lull, més a més si una anterior especialització en l'estudi de l'apòstol mallorquí, en garanteix la docta coneixença biogràfica.

I així els honoradors de la memòria del filòsof cristià, foren feliços en escollir-ne el devot ponderador. Així també, han estat justos en estampar — amb la rica cura artística que requerien les circumstàncies concurrents — la oració memorable.

MISCELANEA PRAT DE LA RIBA, publicació de l'Institut d'Estudis Catalans.

Com en la ofrena tradicional de la comunitat honoradora de les glòries divinals, en l'alta confraria científica catalana que és l'Institut, cadascú aporta també ço que té en reverend homenatge al patrici enyorat, fisonador de la novella Catalunya.

Cap commemoració millor que ofrenar a la memòria del creador i insuflador d'un instrument de cultura, un aplec de les tasques dutes a terme amb la implícita recordança de l'home il·lustre que en fou la motivació primària. Cap testimoni oficial de remembrança més seriós que una antologia de treballs exemplars diversos, on la literatura buida de les evocacions planyívoles és substituïda per la creació científica original, dita en el silenci de la tasca, com la més austera i serena de les elegies.

Les monografies del volum, on els aspectes doctes més diversos, signats per noms prestigiosos, s'apleguen, aboquen el sobreixir de llur vàlua damunt la flama vetlladora del mort recordat. I l'enriquiment que d'elles pervinguí a les disciplines respectives anirà sempre unit al nom d'En Prat, essent una de les millors penyes de la dignitat del seu record.

DITES DEL BENAURAT FRA GIL; trad. de Fra N. M.ª de Barcelona, O. M. Cap. (Fom. de Pietat Catalana.)

L'estela apostòlica de Francesc d'Àsis, frescament immarcescible com a exemple vivent d'una amable perfecció cristiana preservada en mig dels brogits del món per la simple i amorosa cantadissa de la seva joia, havia de deixar un rastre de doctrina. Aquest rastre són els pensaments del deixeble fra Gil.

En la senzilla sobrietat d'aquests capítols, nets de trucs i prejudicis, on la sinceritat exempta de convencions dona una força suggestiva i íntima a les idees nues i mates — car la flama del fervor ha depurat les noses de l'expressió — s'hi enclou un breuari interior que ve a ésser una perfecta ètica cristiana informada de franciscanisme. L'ànima del lector, després de passada a través del petit llibre, en surt nítida i serena com un estel, afinada i sensible als avisos de les clarors divinals.

Es així, amb aitals nodriments que el sentit de convicció de la

pietat pren en un temperament selecte enc que humil, una noble solidesa.

EL PARE-NOSTRE, glosses apologetiques, pel P. Miquel d'Esplugues, O. M. Cap. (Editorial Poliglota). Vols. III i IV.

La seqüència d'aquest admirable monument apologetic — que encara no és conclusió, car l'autor promet el complement d'altres dos volums sobre temes annexes — és la culminació d'una cultura religiosa al servei d'una potència intel·lectual tan formidable com la que ha vingut palesant el docte caputxi en les seves obres.

Cada volum de «El Pare-Nostre» és un admirable i harmònic cos de doctrina, bastit en les peticions de l'oració dominical. En els dos primers volums eren glossades les que miren de dalt a baix. En els publicats suara hi són comentades les que d'arran de terra muntun vers la retrobança divina redemptora.

De cada una de les frases evangèliques que constitueixen la essencial preguera, n'és tret el màxim sentit i el rendiment més altificat; brollant-ne, com en una font de sumes i augustes ensenyances, suggestives ampliacions que donen robustesa orgànica a l'obra i en són un complement per ell sol ja definitiu. Tals, per exemple, l'estudi del sagrament de la Penitència — com adés l'Eucaristia — i l'anàlisi del Rosari.

Per enfortir la intel·ligència col·lectiva de Catalunya i contribuir amb substanciosa essencialitat a consolidar el seu cristianisme catòlic — ancestralment parió de la seva catalanitat — res més oportú que aquesta noble valoració simbòlica, on la simple oració quotidiana i humil és revelada com divina síntesi d'una vasta doctrina catòlica.

«El Pare-Nostre» és, així, dels llibres més cabdals que el pensament català ha produït, petjant les vies de l'Església.

ELS POETES D'ARA, antologies populars, dirigides per Tomàs Garcés.

La fàcil i econòmica popularització dels nostres poetes d'avui, percaçada en aquesta antologia, hi és aconseguida en tota la mesura de les possibilitats. Triats per una mà intel·ligent, han aparegut els volums de la primera sèrie, contenint poemes d'En Jo-

sep Pijoan, de Na Clementina Arderiu, d'En Joan Alcover, d'En Josep Carner, d'En J. M. de Sagarra i d'En J. Salvat-Papasseit. Tomàs Garcés, J. M.ª Capdevila, Carles Riba, Alexandre Plana i J. M. Junoy han posat un pròleg a cada un dels volums, cercant en la brevetat una impressió preliminar precisa.

En llur lectura, han reviscut en l'esperit sensacions i apreciacions. Una volta més aquella simple puresa resplendent, on l'ombra de la melangia també és una trèmula claror, íntima i segura, on la evocació de les coses naturals té la sobrietat d'un relleu viscut, i on el meravellós, dins el marc de la llegenda, i el simbolisme de la fàula, pren un to daurat i llis, que fa vessar En Pijoan del seu «Cançonero» s'han ficat fins a l'ànima per a donar-li l'altíssim calfred de la nua emotiva. La feminitat de Na Clementina Arderiu, feta serena categoria — diríem — sobretot quan en el procés de la dona, la sinceritat pot depurar les noses i precitar el flam de la llàntia de sa lírica personal, i en l'àgil agudesa subtil de la cançó, té una fervor tan elegant que el foc vestal de la poetessa no deixa fum, enc que fos un rastre perfumat d'encens.

El do de l'eufonia i de l'eufonia amb què ha pogut fondre l'expressió la fonda humanitat de Joan Alcover, poden ésser apreciades en aquest recull, en algunes visions de «Cap-al-tard», en algunes «Cançons de la serra», en dos dels «Poemes bíblics», i en les sis «Elegies», culminació de la seva lírica, tresor únic d'adolorida bellesa, on plana, estèticament plasmada, l'ombra del suprem trespàs, de la passa ultrancera, del més enllà.

Alguns dels meravellosos dons fets per Josep Carner a la poesia catalana, els de l'àgil valoració de nous motius lírics — mancants n'hi d'altres — poden ésser tastats també en el corresponent volum de l'antologia.

J. M. de Sagarra troba, en canvi, sintetitzades les noves valors en el volum corresponent del recull: la gràcia de la terra i el paisatge, altificant l'harmonia popular, la remembrança galant com musical visió i l'agror tenyida d'ambient ombrívol, hi apareixen en ben triats i representatius poemes.

J. Salvat Papasseit, és finalment resumit en un sentit evidenciador de la seva condició primària de poeta popular, d'estilitzada simplicitat, per bé que decantat vers un arbitrari descenyi-

ment esquemàtic dins el qual adquirí sa notorietat.

Cal esperar que, sense esmentar com a títol la preferència cronològica, no hauran d'ésser lamentats oblidats en els volums següents. L'empresa mereix una correspondència entera del públic.

O. S.

CAL ESMENTAR

— La monografia *Las «majestats» catalanas y su filiación iconográfica*, del Dr. Manuel Trens, on la ciència arqueològica cobra elegància personal tant com docta sapiència — tot lamentant que una rutina «oficial» l'hagi feta produir en llengua aliena.

— «L'escola d'estiu», publicació del C. de P. de la Mancomunitat, on el bescanvi pedagògic té, en llurs reports, el guany d'un interès general.

— *Les flors de l'ànima*, primer llibre de poemes de Joan Póvil Alserà, que entre moltes imitacions rudimentàries i plagis evidents, revela en «Idil·lis tardorals» i algun altre moment líric, una certa gràcia un xic més personal a fondre el paisatge dins la rima fluida.

— El conte «El rodamón» de N. A. Fuster Valldeperas, publicat a *La Novel·la Nova*.

— Les notables aportacions que suara ha dut a les nostres lletres, en sa publicació setmanal, *La Novel·la d'ara*.

— *Les ciències en la vida de la llar*, de Rosa Sensat de Ferrer, llibre on el talent d'adaptació casolana dels coneixements tècnics té una admirable expressió, i on l'assenyada catalanitat femenina que el justifica és també la que ha de nodrir-se de la clara saviesa que traspuja.

— *La prehistòria de la Península ibèrica*, de Lluís Pericot; col·lecció Minerva.

— *Valoració cultural de la poesia i de la música*, treball de Carles S. Puigvert.

— Les darreres edicions de l'exemplar *Foment de pietat catalana* — una de les poques unitats de més pràctica i intel·ligent eficàcia nostrades — i especialment la del II volum de «Explicacions de l'Evangeli al poble», de Frassinetti, traduït amb la florida i depurada elegància d'estil de Mossèn Llorenç Riber.

— *La gran ciutat d'Ugori*, ben intencionada alegoria social, de M. Font i Utgés.

— L'antologia personal de Charles Rafael Poirée *Morceaux choisis*, que comprèn una vasta època, sense massa agilitat ni austeritat en el recull.

— *L'Antologia de poètes catalans*, publicada en alemany pel professor R. Grossman, on evidència una apreciació bastant exacta (la més exacta potser entre les similars) del panorama líric d'avui i l'afecte i exactesa en els comentaris i la traducció, sinó una perfecta proporció en la qualitat de la tria (sense, però, oblidats personals) ensems que una rica edició acurada que és digne estatge de la representació catalana dins la poesia universal.

— *Cants del Vallés*, poesies de D. Daví Güell.

— *Don Joan*, poema, per J. Martínez Belló.

— *Pente sur la mer*, poesies de Claude-André Puget que anuncien la plenitud d'un poeta dels més interessants que les darreres promocions franceses ens hagin ofert.

— El prefaci de Jules Romains ens sembla portat amb la senyoria de bom company que revesteix de la màxima autoritat els mestratges.

— Les publicacions de *La Revue européenne* iniciades amb la novel·la de Philippe Soupault *Le bon apôtre*.

— *La trampa del Arenal*, novel·la de Margarida Nelken.

— *A la vora del camí*, poesies per Josep Munteis. — Impremta de Pere Aubert. — Olot.

— *Amor de pardal*. Idili en un acte, d'En Josep-Sebastià Pons. — Comet, editor, Perpinyà.

— *Els ocells amics*, per J. M. de Sagarra. — Publicacions de la Comissió d'Educació general de la Mancomunitat de Catalunya.

— *Les œuvres complètes de Jules Tellier*, publicades per Raymond de La Tailhede.

— *Apollinaire vivant*, per André Billy, dins les edicions de *La Sirène*.

— *Cose Viste*, per Ugo Ojetti. — Fratelli Treves, editori, Milano.

LES ARTS PLÀSTIQUES

L'EXPOSICIO DEL MOBLE

Les formes del mobiliari modern són inspirades en les línies excessivament gracioses del *l'illustrador de magazine*; línies ornamentals més que estructurals, i quan són estructurals ho són aleshores d'una manera massa elemental.

Els estils estudiats en caixonets (en manuals per a el projectista), gairebé l'únic esperit que informa el moble barceloní.

Aquests petits escenaris amb la reproducció d'una època extingida, ensenyen massa sovint un estil escenogràfic de bambalina pura. Quan el formidable tapís flamenc del xv de la Seu de Tarragona tapa la miseria del guixot o bé les estàncies barcelonines de finals del XVIII i principis del XIX amb pintures del «Vigatà» substitueixen l'escenografia per l'ambient; aleshores un sent reviu un bell temps extingit.

Aquestes estàncies del *dix-huitième* traduïdes al barceloní són una cosa molt sentimental; molt lligada amb el nostre esperit. *Gaucherie* plena d'una dignitat entre senyora i menestral: a la fi hem de confessar que els Lluïsos i els Imperis al peu de la lletra ens vénen amples. Aquests interiors, aquests cels barcelonins són cosa molt humana, molt nostra.

Una de les senyals més delicades de civilització: els estands de les institucions benèfiques de la Mancomunitat de Catalunya.

Sala castellana plateresca: verbositat musulmana amb un fons ibero-celta.

Art castellà segles XVI-XVII: austeritat especulada pel musulman. Felipe II, Escorial i, damunt, tota història agressiva de misti-

cismes impurs i de *jaciàncies* de fidalgo tronat i misàntrop.

Damunt la mole de Sant Llorenç de l'Escorial aquesta inscripció:

«PIEDRA NO FALTÓ — ORO SOBRO»

Quines reaccions tan estranyes deuen produir-se al contacte d'aquests residus d'aluví que han restat com un pòsit al fons de l'actual raça espanyola: Celta, Íber, Bereber revestit d'Àrab. Lirisme oriental amb miseria de polls i olor de cistell de pobre.

La casa popular bella: bella utopia! Solament por realitzar-la l'idealisme més encès de tots.

EXPOSICIO F. VAYREDA

Claredat homèrica agrisada per l'atmosfera, tan fina, d'Olot.

R. B.

LES REVISTES

MANÉ I FLAQUER. Deixem-lo al punt que En Maragall el podia anomenar el meu *Mañé i Flaquer*.

Nosaltres no el podem ja anomenar nostre.

RAMON M. JUNCADILLA. Una altra jove flama extingida, és la elegia a dir rau de la mort d'aquesta joventut que apenes ha tingut temps de deixar materials suficients per a un llibre.

El paisatge, recollit avarament, com un motiu de meditació, les llusors d'un foc intern contingut, de passió coberta amb un dolorós panteix, fins al llindar del soliloqui filosòfic o ultrancer — humanitzant i encarnant a voltes

la concepció amb una imatge cabdal — eren els viranys breument seguits pel poeta, amb sobria emoció i punyent sinceritat.

Deplem el fet que una nova esperança, en fer-se consistent, resti fallida.

MALLARMÉ. Els drets de la intel·ligència més alts que els mateixos drets de l'home, perquè sense ells l'home no seria definible.

Si en la recordança commemorativa del Mallarmé és això el que ha estat enaltit, lloem el fet que ja les mateixes banalitats se'n tornin intel·ligents a la faisa que el poeta feia els seus versos ocasionals.

J. H. FABRE. Reclamem també per al savi una glòria literària ben pura.

La d'haver-nos fet oblidar les mixtificacions de Maeterlinck.

JULI DELPONT. Un regionalista francès. L'amor local l'havia fet intervenir en múltiples activitats catalanitzants del Rosselló. Darrerament havia fundat la revista *Muntanyes regalades*, portantveu d'aquest esperit tradicional del qual fou sempre un enamorat i un defensor.

LES VILES ESPIRITUALS

Si ens referim, tocant aquest tema, als punts d'obrir de Spengler, potser la discussió abastaria

una objectivitat universal que tots els qui simpatitzen amb les especulacions intel·lectuals, seguirien amb interès.

Reduint el comentari a Catalunya, únicament ens entendriem parlant de viles espirituals des del punt d'obrir del contingut humà que el Prat de la Riba portava a la Mancomunitat.

No cal dir que des d'un punt d'obrir d'informació administrativa com el dels diaris neutrals de Barcelona ens sentim absolutament aliens a tota mena de diàleg.

DEL PROLEG DE RODOLF GROSSMANN A LA SEVA ANTOLOGIA ALEMANYA «LA LIRICA CATALANA D'ARA».

El mèrit d'haver assenyalat el camí al catalanisme poètic (el qual actualment tan extraordinàriament es diferencia del catalanisme polític) és de Joan Maragall. Ell passa ratlla al passat i eleva la joventut catalana a l'esfera del pur art viscut. La monjoia es troba, força visiblement, en el pas de segle: l'any 1894 fou conegut, per primera vegada públicament, el nom de Maragall a l'ocasió d'un premi que guanyà en els Jocs Florals de Barcelona; a l'any 1904 la seva producció assolí la maduresa completa. D'ençà de llavors, roman al cim de la mestria.

Ego-plasmació i dretura dels sentiments són els punts d'eixida de la creació maragalliana.

Així ho palesa la seva concepció de les relacions d'home a home, d'home a dona principalment. L'amor dels romàntics acaba en planys dolorosos, martiris de gelosia, renunciaments pessimistes, submissió de la personalitat. L'amor, en Maragall, aleva la seguretat de la possessió completa i de l'acompliment joïós. Les circumstàncies patològiques li són estrangeres. Amb el cor desbordant, i dotat d'una bona dosi de sensualitat natural, consegüentment deslligat de tota convenció social, aborda ell l'amor, solament obeint les indicacions instintives d'un tacte extraordinàriament fi. Per bé que la vella generació no acceptés sense més ni més ço de nou i de desacomunat que es trobava en aquest «retorn a la naturalitat», la joventut de Catalunya ho entengué com a una revelació i s'ho assimilà.

Ego-plasmada i dreturera com la seva amor és també la posició de Maragall davant la Natura. Ell defuig la ciutat en els carrers ofegadors de la qual fou criat, per tal de viure, en la primitivitat

de la natura, la beutat de la pàtria la beutat del tot, sense trabes. I ho viu, en efecte, i amb intensitat mai vista adhuc lla on d'altres visqueren apàtics. És que ell sap de copsar-ne el caire lluminós... La tempesta és bella puix que escampa els núvols i desvetlla la frisança vers el sol i la comprensió de la seva grandària. Un poncellament prematur dels ametllers és suficient per a fer-li gustar la meravellositat de la primavera amb totes les seves dolces. Els grisos núvols del desembre, per a suggerir-li de bell nou els esdeveniments de Betlem, amb una intimitat, una dolçor, que fins llavors hom havia solament cregut capable de l'ànima alemanya. I amb llenguatge potser policromat en els mètrics i divers de forma; però tan simplement humil d'expressió com si parlés l'home vulgar del carrer i no pas un poeta dionísic. Heu's aquí un cop més, malgrat tota subjectivitat, la clara reacció contra el romàntic amb la seva exuberància d'imatges i el seu caient vers l'exòtic.

Sense cessar parla una veu, en Maragall, que el fa viure com embriac continuament un tros de món. Ell mateix ens ho diu en comparar la seva existència amb una Oda sense fi: El començ és fonèdic, l'eixida insegura; però el que és un fet és l'abundor de viures mudadissos corrent intempestuosament d'estrofa a estrofa, d'evolució en evolució. No és, doncs, l'aquiescència obiradora de la natura el que s'emmiralla en la seva poesia, sinó l'esdevenir, el joc de les forces, el progrés fermentatiu, l'ascensió vers els cimals. Ell no veu el món amb ulls de pintor (no descriu), sinó amb els sentits del músic: ell viu. Viu, per tal com, amb sobria subjectivisme, es fa el centre del món per concentrar-se les obres creadores eixides del seu endins mateix, tot a l'entorn seu. Muntanyes, prades, el bosc remorejant dels Pirineus... sense ell no existeixen, no són sinó obres faisonades per la seva gràcia, els seus sentiments. El subjecte del poeta s'ha traslladat en el subjecte de la natura, *identificant-s'hi*. Totes les coses tenen la seva fisonomia; «però, què vegé ell?» hom fóra portat a demanar, amb Novalis... «Ell vegé o meravella de les meravelles, ell mateix!» La seva cognició formà d'antuvi el món, ordenant-lo; per això el poeta *senyoreja* les coses, com el pastor les ovelles. (Així corre una línia directa de Maragall, el poeta — el qual, pel demés, durant tota la seva vida posseï una particular modèstia — a Nietzsche, el filòsof alemany.)

El retrat d'aquesta personali-

tat no fóra complet, si hom volgués solament considerar-lo des de la part intuïtiva estant de la seva existència. Com en gairebé tots els artistes, en ell entra en joc una part d'*intel·lectualisme*, mena de reacció del Maragall prosista teòretic i del Maragall estètic (com a tal juga ell també un rol important en la literatura catalana) sobre el Maragall poeta. Pel demés, no gens més de l'*intel·lectualisme* que era necessari per donar la mida i assenyalat el fi d'aturar a la forma de les seves obres. El seu *intel·lectualisme* és com qui diu solament el regulador centrfug de totes les forces creadores, desbordadores de la seva ànima. I qui sap si ni arriba a ésser un *intel·lectualisme* conscient, sinó més aviat un instint natural, una consciència innada de la beutat. Pel fet d'haver passat totes les poesies de Maragall, per sentimentals que siguin, per un sedàs del seny ordenador, transparenten totes un xic de la puresa dels clàssics. El mateix home que traduí fragments de *Zarathustra*, ha fet ressonar, en català model, *Iphigenia* de Goethe. El mateix que, en una poesia com *Festeig*, és tot el sentiment, tot ell abandonat, sap en la *Vaca cega* — la poesia més acabada de la llengua catalana, — fer-se senyor dels mots pels pensaments.

No cal dir que sols una personalitat moral i de tacte altament artístic i humà, podia arribar a fondre continuament, en una unitat, els dos caires de la seva existència, el sentimental i el racional; i, mitjançant esbandiment clàssic, conjurar l'immediat perill amenaçador del subjectivisme parcial. Els que s'han acoblat a l'entorn de Maragall han abandonat l'un o l'altre dels dos moments. Fins a cert punt, doncs, enterboleixen els fins del mestre, vist que redueixen el camp de la seva visió, esfumen la continuïtat de la sensibilitat maragalliana en parcel·les inconnexes i desfermen les brides del seu individualisme; aporten, però, sovint, nous trets d'un encís particular i d'una originalitat aprovadora. Heu's aquí, per exemple, Francesc Pujols, qui, amb la seva *Balada del fuster* s'ha guanyat l'entrada en l'*Humor* de la poesia novo-catalana. El seu humor rau en el fet d'emparar amb pensaments fonament filosòfics, adhuc transcendents, la vida incomplicada del cada dia. La naturalitat maragalliana es transfigura, en ell, en una plàstica de gravat al boix un xic grollera, el principal efecte de la qual es recolza en la seriositat còmica i en la seva ingenuïtat, en l'incorrecte de l'expressió. En ell s'ex-

terioritza el jaent maragallà vers el misticisme en contorns de forma balada. En les seves poesies, les fantasmes troben entrada, d'una fàisó còpsable, tal com les veu el poble. El fet que burla i seriositat, entusiasme i compassió palesin, més tard, genials picabaralles poètiques, no fa minvar gens la valorització poètica d'aquest català singular. D'una manera molt oposada esguarda Josep Pijoan el món amb els ulls ingenus del primitiu que còpsa les coses tal com li són presentades: un vagabond intranquil que tresca a través la natura a fi de viure'n arreu arreu el bo i el bell i predicar-ho als homes; i que, en el lloc del concepte panteista maragallà de l'etern, col·loca altra vegada el concepte usual del Déu pare. Que Aquest en tot això dongui més de valor a la suor del treball que a la bondat del cor, correspon perfectament al punt d'albir social del temps. Pijoan ha establert una prova preciosa d'aquesta consideració seva del món, en el *Poemet del pa*, en el qual es descriu la gènesi del pa com a símbol del treball, des de l'espiga fins a la menja damunt la taula, sobre la qual el pare diu la seva oració.

Maragall i la seva escola no són pas l'única sageta directriu de la jove lírica catalana. Tenen un contra-pol en els mallorquins. Si Maragall evoluciona de la subjectivitat vers el misticisme, els poetes de Mallorca volen fressar-se el camí de l'objectivitat vers la perfecta claredat. Claredat en el contingut i claredat en la forma. Tot el que sigui casual, personal, ha de fer-se enrera; les valors universals, el típic, ha de romandre. Així s'endinsen ells tot sols pels camins de l'idealisme clàssic i cerquen llurs models en la Roma antiga. No pas solament empeltant exteriorment llurs poesies d'un ambient antic, d'una mètrica horaciana (per bé que en ells juguin un gran rol les columnes jòniques i les estrofes sàfiques) sinó prenent com a mostra la clàssica modelació de les parts en el tot, l'ordre dels pensaments, la harmonia de la forma, la matisació, la irisació del efecte lèxic. Si hom vol anomenar Maragall el Verlaine de Catalunya (cosa condicional), són els mallorquins els *parnassians* dins la lírica catalana. Durant un quant temps, però, llur principal desenvolupament fa vies paral·lelament amb l'escola maragalliana, mentre que a França, com és sabut, el Parnàs és considerablement més vell que l'escola de Verlaine. Hom s'es acostumat a considerar el 1897 com l'any en què el sentiment de la forma esdevingué altra cop vale-

dor en la poesia catalana, enc que els començos dels mallorquins remuntin, ça i llà, fins els mitjans de l'any 80. Ço que en part els servi de guiatge per a donar-los l'enteniment respecte del contingut, aquest element racional és pròpiament francès. La forma exterior, la mètrica clàssica, oda i elegia, es recolzen, per contra, sobre patrons italians. Es el temps en què són traduïts Guerini i Pascoli i en què a Catalunya hom imita entusiàsticament el remoreig melodiós de Carducci. No és d'estranyar, doncs, que les Balears fossin les primeres influències per aquest corrent, vist que ja geogràficament constitueixen la primera etapa en el camí d'Itàlia a Barcelona.

El sever crític català Folguera ha cregut haver de palesar una evolució singular, devalladora, en aquesta escola; evolució que ha portat, poc a poc, a la completa negligència del contingut per culpa de la forma. En els cabdills del moviment, tal decadència no és pas obiradora. L'iniciador de la lírica mallorquina, el que n'obri nous horitzons, l'espiritual Miquel Costa i Llobera, posseeix en abundor el do d'Horaci de llucar ço de viscuit com un tot i, sempre en la mateixa forma cenyida, tancada, de reproduir-ho en imatges senzilles, però monumentals. Al costat dels clàssics són els seus patrons els psalms tranquil·lament grandiosos de la Bíblia. Tot el que és invariàblement vagariu, complicat, relatiu al moment, ell ho defuig; tot ço de quiescent, d'essencial, de senzill, ho recerca. A l'eterna inquietud, que feu de Maragall un poeta com un cop feu d'Horaci un filòsof, ell oposa, enc que tàcitament, la representació de l'etern immutable, l'ésser dels vells eleatis... Àdhuc com a propulsió poètica. I, amb tot, no s'esmarreix pas de cap manera en el món idealista llunyà dels grecs, sinó que cerca d'atreure en el reialme de la seva representació clàssica els esdeveniments humans, comuns tal com podien arribar als homes dels seu entorn. Ell no ha imitat, sinó viscut, el classicisme. Es per això que ell no sona arcaic quan canta la pàtria, o els pressentiments de la primavera, o l'enyorança de l'amor; ans modern i consistent. I per això reixen a aquest panlatinista, com l'anomena la crítica catalana, al costat de conts apol·línics de la classicitat de les seves *Horacianes*, cançons fonament sentides de to folklòric; les quals entien tan pregonament al cor com qualsevol poesia de Maragall. En aquest sentiment calent amb què ell canta la seva terra i el seu po-

ble, rau el lligam que el nua a ell, el clàssic, amb el romanticisme.

En el lloc de la manifesta voluntat de forma de Costa i Llobera (que el fa abandonar, cientment, el dialecte mallorquí a favor del llenguatge literari català) es presenta, en els seus dos grans col·luctadors Joan Alcover (de la seva mateixa època) i G. Alomar (20 anys més jove) la *intuitiva aptitud per a la forma*, com a heretatge pur mallorquí. Posseeixen una orella interior per al ritme, com cap altre abans o després d'ells. Basteixen versos d'una gràcia i d'una lliure elegància, com tan sols els romans, ingènitement, feien. Fan de la llengua, en si dura i pobra de vocals, un preciós producte d'eufèmia cristal·lina. Són contraris a l'estètica de Verlaine i, no gens manys, han acomplert d'una fàisó sortosíssima la seva principal exigència: «De la musique avant toute chose...» Alcover, sense prejudici del sots-to elegiac, és, sovint, un xic més personal, més anacreòntic que l'idealista Alomar cercador de beutats, sobre tot en la seva creació més maderà *Cançons de la Serra*. Retrospecció melangiosa del passat i afirmació joiosa del present són els dos *Leitmotive* que es desprenen continuament l'un de l'altre, reconeguts des de llarg temps pels crítics mateixos.

Semblant en la mestria de forma, però ja més limitat en la diversitat del contingut, es troben al costat llur la poetessa Maria Antònia Salvà i Miquel S. Oliver, conegut també com a periodista i historiador; la primera, excellent descriptora de la vida íntima regional de Mallorca (i traductora del *Mirèio*, de Frederic Mistral, així com d'algunes poesies del primitiu Francis Jammes); aquest, un mestre en la representació de quadres històrics de gran volada, sabent d'esgotar, en poques ratlles, l'esperit de tota una època... exigint, però, una il·lustració per part del llegidor que contrasta fortament amb la humilitat i despresumpció de les descripcions de la vida insular mallorquina de Maria Antònia Salvà. Ambdós han esdevingut especialistes, tant en el contingut com en la forma: la poetessa cristal·litzant enterament en música; el crític i historiador abandonant-se preferentment als jocs de rima de noms exòtics.

El ressò elegiac que, embolcallat d'un somriure deslliurador, fou adesiara oïdor en Alcover, el continua, d'uns deu anys ençà, el mallorquí Miquel Ferrà, amb estil feliç i forma fina, ara i adés frisant en el sentimental, però gairebé sempre resplendent de joia i bellor. Çà i llà guspiregen inicis

d'una melòdica italianitzadora; inicis que evolucionen gradualment en les poesies de Guillem Colom, Ramis d'Ayreflor i Miquel Forteza. En ells, com en M. A. Salvà, els mots dialectals juguen un paper: l'expressió, no més que sigui musical, pot ésser incorrecte.

Que no tots els poetes d'aquesta direcció han d'ésser mallorquins, ho demostra Joaquim Ruyra (nascut el 1858 a Girona), el qual, enllaçant patrons patris dels segles XV i XVI amb els lírics novel·listes de la coloració Swinburne, produeix escrits escollidíssims de la cultura catalana contemporània. En ductilitat i naturalitat de ritme no resta pas al darrer de cap dels catalans insulars — una mestria que s'ha assimilat al seu bell estil prosaïc tan ric de lèxic.

Talment com a Itàlia, de l'alligonament sever de Carducci, un d'Annunzio ha arribat a desenvolupar-se en un subjectivista musical desenfrenat, a Mallorca es troba, a l'acabament del desenvolupament assenyalat per Costa i Llobera (en esguard de la forma, no pas del temps, puix que la seva producció cau principalment en l'any 1907) l'espíritual Llorenç Ribet, al qual li ha estat lreprotxat, per una crítica massa severa, un misticisme malaltís i formes donades a l'efecte sensual. Trossos com *Safo a una donzella amiga* contenen, en efecte, més deix de l'Orient semític que de la Grècia clàssica. Fet i fet és, però, nodriment sà, el que ofereix Ribet, comparant-lo amb la poesia decadent dels epígons italians. Ell serva sempre davant son esguard els nobles patrons clàssics (com ho demostrà recentment la seva traducció de l'Eneida) o bé la poesia límnica dels hebreus. Sobre això, escriu un llenguatge clar i clarament alliberat de les expressions vulgars i dialectals; sovint arreconant, per culpa de la més gran netedat, l'elegància.

El simbolisme de contingut, la descripció de ço que pròpiament és incògnosc, l'arrapissament a simples matisos en lloc de tons manifestos — heu's aquí la segona embranzida que ha donat al sol català la lírica francesa dels temps moderns. No obstant, no és pas com a imitació pura dels models francesos, que s'ha establert aquest corrent, exactament com tampoc fou imitació del parnàs francès l'escola de Costa i Llobera i Alcover. Molt contràriament a això, els poetes novellissims es deliten, amb més d'ardor que cap generació anterior, en l'extracció d'una poesia catalana original. I, sobre això, no és pas

Paris el *milieu* d'on ells puen, sinó Barcelona, Girona, el Montseny, els faigs d'Olot, la Mediterrània, els Pirineus. Es per això que ells no s'abandonen vers el món exterior a l'impuls d'un vague sentiment, sinó que deixen un bon lloc harmoniós al caient català innat vers l'objectiu de les seves poesies. Ço de nou que Maragall havia aportat, havia estat l'emoció boirosa; els mallorquins la claredat ben cisellada: la jove Catalunya presenta la més alta unitat (que ja Maragall havia maldat per assolir) d'aquests dos efectes oposats, convenent-se que per bé que tota lírica genuïna és, en el fons, com a cosa viscuda, subjectiva, en la figuració en paraules i escrits de ço de viscut, hom no pot deixar de banda l'enteniment objectiu. Fins sembla i tot com si el rol de l'enteniment volgués anar esdevenint més i més decisiu amb el temps; com si volgués anunciar-se, poc a poc, l'aurada d'un temps neo-clàssic en l'horitzó de la poesia catalana. Segons aquesta major o menor tendència vers l'intel·lectual, es diferenciaven avui els dos capdavanters Carner i López-Picó, que són els que donen els tons de la poesia actual i als quals s'acoba l'expressionista Bofill i Matas, d'alta subjectivitat i migrada successoria.

Al mateix temps, però, es palesa que el susdit corrent anomenat simbolisme no és pas gens unitari, sinó que mostra, com ja també a la França veïna, una munió de matisos, grups i grups. Tots els poetes anomenats més endavant són força més complicats del que sembla, i si aquí s'ha volgut assajar d'amoïllar llur esperit dins certes formes, és naturalment sols com a darrer recurs per a comprendre'ls.

Hom comprendrà millor la diferència entre Carner i López-Picó si hom els considera com a antípodes, com ha fet ja el crític català Manuel de Montoliu: llavors serà Carner el parnassià originari, que brega sempre per l'ego-art; López-Picó, en canvi, el més subjectiu en el fons, i el que cerca de bon grat l'objectivar sota una forta dosi de mística. O bé, ètnicament: Carner continua la línia de la lírica pàtria subjectiva, com feren en l'edat mitjana Jordi de Sant Jordi i Ausias March; López-Picó palesa influència nòrdica, principalment germanica.

Els primers temps productius de Josep Carner, o sia el lapse 1905-1912, romanen encara completament sota l'influència d'aquella gràcia etèria manllevada als francesos, pròpia també dels mallor-

quins. Cisellació finíssima de la llengua, ennobliment de les expressions populars, bandejament de tots els paràsits forans (fet remarcable — i d'acord amb els treballs de l'influent gramàtic Pompeu Fabra — menys dels manlleus a França o a Anglaterra, que els mots d'origen *castellà*), sintaxi punyentment catalana (ensinestrada en les traduccions de Dickens i Mark Twain), tria curiosa d'adjectius harmoniosos, rims rics i sonors, heu's aquí les principals qualitats amb què ell començà en aquella època, i que té per la mà continuament amb mestria creixent. A això s'hi afegeix la preferència d'origen *italià* per a les formes mètriques difícils, entre les quals la més senzilla és la del sonet. Tot això són mitjans auxiliars amb els quals ell ataca, més tard, l'encarcament de la poesia clàssica catalana (de la qual les cançons i madrigals li serveixen de models), per a conferir-li la ductilitat del simbolisme francès modern. La graciosa lleugeresa de forma empremta una jovialitat característica a les seves poesies, un fi *humor* amagadís que, envers l'humor més groller que introduí Pujols, ha fet un considerable avenç vers la seva comprensió; cimejant, a fi de comptes, en una fina ironia encisera.

Aquesta vena irònica és causa que Carner, malgrat tot el subjectivisme, no perdi la clara percepció de les coses. Com més s'endinsa en el desenvolupament, més manifestament cerca de copsar la natura i l'home en llur total *universalitat* i precisament d'una faïso concreta; tant el material com l'espíritual, el passatger com l'etern. Així sap ell, amb una i mateixa força plàstica amb la qual descriu en una de les seves poesies les viudes vulgars, presentar d'una manera material com elles moren creients al capvespre i com són emportades vers el bon Déu per un ràfec de vent — una animació de l'immaterial que recorda Woldworth-Coleridge i els lírics més fins del romanticisme anglès. On Carner, com aquí, esclora l'església i la religió, ho fa amb el sentiment del catòlic convençut, sense l'immixió de mística que caracteritza a tants dels seus contemporanis. A través de la plasticitat de la representació, la poesia de Carner és sempre comprensible i la natura hi esdevé sempre clara i diàfana. Heu's aquí potser la raó per què ha reeixit avui al poeta de restablir el contacte entre poesia i nació; per què les seves creacions, malgrat llur empremta aristocràtica, són reconegudes i apreciades pels cercles més dis-

tants. Avui Carner de l'esperit francès ha servat sols la gràcia enjogassada; tot l'altre que caracteritza la seva poesia ho aporta del seu propi fons català. Per això ha esdevingut un dels creadors culturals més grans del catalanisme.

Al seu voltant s'ha format un cercle que sembla de cercar com una mena de fusió harmònica de l'objectiu i el subjectiu, amb el resultat de palesar-se aquell més en el contingut artístic, aquest més en la forma de representació. Els més assenyalats dins d'aquest cercle són Josep Maria de Sagarra, Trinitat Catasús i Joan Arús, els quals entren en funcions d'ençà del 1913, així com Jeroni Zanné, un xic anterior. Però mentre que aquest darrer (que donà a conèixer Ricard Wagner a Catalunya i traduí poetes francesos i italians) oscil·la a causa del seu manifest cosmopolitisme, entre les diferents formes d'ocupacions líriques, Sagarra mostra ja un astil sòlid, l'estil de la naturalitat. Sagarra no indulgeix en coturns, quan escriu; no restreny la significació dels mots ni dea imatge, com faria un poeta purament objectiu, sinó que els deixa lliscar d'acord amb els seus sentiments. Però el que ell veu, és vist clàssicament clar, viu i senzill. L'idil·li camperol, sobretot, l'ha elevat a una dignitat i significança fins ara desacomunades a Catalunya; la natura guanya ànima sota la seva ploma: sent, gem, xiscla de joia, com l'home que s'hi arrela. Una senzillesa semblant caracteritza Catasús i Arús — en la primera una joia gairebé pueril davant la pau, el bo, el bell simplement (acompanyada d'un arrencament de la pròpia personalitat); en aquest, un abandó ingenu a ço de naturalment, silvestrament jove, a la qual cosa s'hifen una graciosa melòdica no sempre embolcalladora de coses viscudes i un sots-to carneria.

Internacionals cosmopolites, en un sentit noble però, per tal com cerquen continuament d'amoïllar ço de manllevat a l'estranger amb les necessitats espirituals de llur país i, per aquest mitjà, de desempellegar-lo de la seva vestimenta predominantment francesa i d'elevant-lo al nivell general de la cultura europea — internacionals en aquest sentit són dos talents plens de pervenir, propers a l'estil carneria: Alfons Maseras i Carles Riba, el darrer força més jove. Són, abans de tot, coneixedors pregoners de la literatura estrangera. Això ho palesen les traduccions del romàntic italià Silvio Pellico, del *Tartuffe* de Molière i de mants contistes francesos de què

Maseras ha fet present al català; així com les grandioses trasllacions de l'Odissea, Sòfocles, Càntic dels Càntics, Llibre de Ruth, Holderlin, Keller i Poe que llisquen de la ploma de Riba amb facilitat enjogassada. Com Josep Carner, els dos poetes fan, amb llurs disposicions universals, una evolució de l'apassionat-subjectiu al clàssic-disciplinat. Amb una semblança molt feliç Alexandre Plana ha descrit aquest estil científic-analític que posseeix sobretot Riba, en la seva *Antologia* (pàg. 291). Gràcies a aquesta disciplina espiritual, Carles Riba pot tenir la pretensió d'ésser anomenat entre els moderns assenyaladors de camí catalans.

Els principis i els fonaments permanents de López-Picó (el seu primer gran recull de poesies comprèn els anys 1910-15, el segon els anys 1915-19) són típicament *simbolistes*. Les seves impressions són imprecises; ell no pot reproduir-les directament, sinó mitjançant imatges, mitjançant un veritable doll d'imatges d'alta personalitat, d'encís peculiar, de valor duradera. Aquestes imatges no han pas de representar ço de viscut mateix, ans portar el llegidor a recrear-ho, per dir-ho així, ell mateix; exactament com en la música els tons porten l'òidor a re-sentir un estat d'ànima. Representen l'element bàsic de la poesia de López-Picó, d'un art musical manifest. Sia adés un xiprer (arbre dels morts) que ell esguardi com a una faixa de boira poruga desprenent-se d'una flama extingida; sia ara un dia de pluja imposant-li la representació de la catedral creixent, sota el ruixat del cel, com una planta... sempre li neixen els símbols d'una faisó incercada, intuitiva. Tota la seva poesia és poesia del moment, és l'assaig continu, mai completament reeixit, d'atansar-se a l'incògnit que l'embolcalla diàriament i que somou el seu interior; de copsar ço que, en el seu endins, es troba en fluïdesa continuada. En vol fer pendre cos a la seva ànima de poeta. Per això rau la seva força en el substantiu colpidor (designador de coses) o tot el més en el verb (representador de passatge) dels sentits, no pas en l'adjectiu agencador de l'estil carneria (representador sols exteriorment de les coses, aportador de nous elements reforçadors a l'estat d'ànima, mai, però, representador de les coses mateixes).

Però aquest poeta eminentment emocional, al qual el mot li ha devingut servent absolut dels sentiments, s'abandona, com més avança en el seu desenvolupa-

ment, a l'influència benefactora, refrenadora del seu *intel·lecte*. Aquest restrenyiment savi s'exterioritza, en esguard de la forma, en la curtedat epigramàtica i en l'economia dels seus versos; i, en esguard del contingut, en la creixent empremta antirealista de López-Picó; fins a l'extrem de començar ara ja a baratar el símbol (la materialització d'un concepte solt) amb l'al·legoria abstracte (la materialització de tota una representació universal). La seva forta aptesa envers l'emocional, però, el priva aquí també de caure en l'enravenada forma medieval de l'al·legoria, que no és sinó fruit de l'enteniment. En López-Picó es fonen sempre la impressió sensitiva i la reproducció objectiva en una unitat harmònica dins el coneixement. La seva al·legoria no perd la base sota els peus; i, les més de les vegades, és una base ben catalana on ella s'arrela. La tria mateixa de l'objecte poètic fa una mena de via de ço de sensitiu a ço d'abstracte. En les poesies de la seva juvenesa és la rapsòdia de l'amor (la seva *pròpia* amor), més tard la vida febrils en el cos de la ciutat (la seva ciutat pairal, Barcelona), la vida de cada dia del burgès, del qual ell n'és el poeta més vigorós; després dolor, mort i eternitat. El seu darrer estadi evolutiu palesa una desviació del metafísic-moral vers una direcció general d'idees popularitzadores.

Reconeixement i comprensió ha trobat, abans de tot, el tret emocional de López-Picó a Catalunya, aquell que continua la gran línia de subjectivisme començada per Maragall. A aquesta línia maragalliana s'hi aplega un gran estol de talents més joves, alguns d'ells tot just al començ del seu desenvolupament, d'altres més vells i més fixats, la direcció dels quals és, en últim resultat, simbòlic-subjectiva, per bé que en esguard de les formes no segueixin el camí fressat per López-Picó.

També la única poetessa de la jove generació, la jovenívola Clementina Arderiu, mostra parentiu, per la seva particular mixtió de tendresa i d'energia que la caracteritza, amb aquesta direcció desavinyada. «Elegiaca, però no feble; enamorada, però no fins a la follia; joiosa, però no sorollosa; piadosa, però no rumiadora», així la descriu Joaquim Folguera. Nosaltres afegiríem: forta, però no emancipada, i la fixariem, gràcies a aquest tret, en l'energic, en oposició a la posturera mallorquina Maria Antònia Salvà.

El centre particular del tercer grup del simbolisme català és Jaume Bofill i Matas, conegut,

com a poeta, sota el nom de Guerau de Liost. Hom ha anomenat aquest grup «arbitraristes» perquè violenten la fantasia segons criteri de llur voluntat artística i ordenen totes les impressions que reben de la natura d'acord amb llurs dissenys. Són els expressionistes que no volen reproduir la natura exterior ni individualitzant ni tipificant, sinó que més aviat basteixen, de llur si mateix, un món artísticament unit, les més de les vegades fins un món de formes exageradament regulars, gairebé geomètriques, que no és el que ofereix l'observació de la natura. Com a una *Muntanya d'arbitraristes* es construeix Bofill i Matas el Montseny en el seu primer llibre de poesies, com a *Ciutat de vori*, en una obra més tardana, Barcelona.

Es per això que el grotesc s'hi troba a casa, en ells, Bofill i Matas pot representar verdaderes danses guerres amb la seva víctima, ja sia la gràcia estansiosa d'una vella donzella, ja sia la saviesa plena de uncio d'un mestre d'escola rural català, o bé qualsevol cosa que li abelleixi. Molt sovint, però, aquesta víctima és ell mateix, les seves pròpies febleses. El seu humor coneix infinites varietats, des de l'espiritual galanteria joguina fins al còmic cenyit; des del regne de l'epicur sensual fins als costums camperivols-morals de les taronges. També els arcaïsmes rebuscats i bizars neologismes són un mitjà d'estil que li agrada. Aquesta grotesca és un tret que, d'ell enfora, no es troba al lloc més actualment en el món romànic. En aquest grotesc rau l'extraordinària significació d'aquesta figura literària.

Com a impulsador intel·lectual de la direcció descrita es troba Eugeni d'Ors, el qual escriu, sota el pseudònim «Xenius», un *Glossari* d'ençà del segon cinquenti del nou segle. Notes marginals críticoròniques, adesiara escrites en prosa rítmica, dels corrents espirituals del nostre temps, i per les quals ha tingut una influència considerable durant un temps.

Segons Eugeni d'Ors, el ver poeta ha de posseir una fina comprensió innada per a la forma. Però no necessita per això de poetitzar precisament en les seves mètriques donades. Enc que ell les rompi o faci ús de metres lliures o àdhuc de prosa elevada, el ritme interior roman el mateix personalment acordat al poeta, en totes les seves obres. Precissament en això es manifesta la mestria de l'artista, en mudar tothora, segons la seva lliure discreció, el recipient, sense malmetre el contingut. L'intel·lecte del creador fixa a cada pas si la

forma és escaient al contingut artístic; si no ho és, l'intel·lecte en treu les conseqüències, esberla la forma i cerca noves possibilitats d'expressió: l'art ha esdevingut sobirà de la natura.

Sortosament s'esdevé que també en els poetes anomenats post-simbolistes com en tots els futuristes dignes d'ésser presos seriosament, llur aparent tracte voluntari de les formes no prové d'una tècnica defectuosa; tots ells (principalment Vicens Solé de Sojo) han començat llur cursa poètica amb versos impecables. I per això és d'esperar que, també en el pervenir, llur tacte poètic i llur aptitud formals, els allunyarà d'experiments joguiners. Els símptomes en són bons. Això ho palesen, per exemple, les darreres produccions de Junoy, que contenen noves valors poètiques valuoses; igualment la poesia del més anomenat entre ells, Salvat-Papasseit, el qual, malgrat el seu futurisme, mostra paleses membrances de Maragall. També Millàs-Raurell, d'una forta predisposició per l'original, ha passat aquesta alta evolució d'ençà de la seva primera obra que mostra una gran dosi d'ingenuïtat. Segui com sigui, la imatge actual de la lírica catalana és tan sana i tan vigorosa, que àdhuc evolucions extremes no poden sinó accionar-hi fructíferament i impulsiva. Catalunya ha assolit a bastament la seva nota personal dins la poesia europea. D'ara endavant caldrà heure'n essent en la literatura mundial, malgrat rebifis esparsos d'alguns originals.

ATLAS LINGÜÍSTIC DE CATALUNYA

Finalitat de l'Atlas

L'Atlas lingüístic de Catalunya és una extensió de l'*Atlas linguistique de la France*, publicat per J. Gilliéron i E. Edjont (1902-1912).

Gilliéron, prenent per lema les paraules de Gaston Paris «convindria que cada localitat, d'una banda, i cada forma, de l'altra, tinguessin llur monografia purament descriptiva, feta de primera mà i escrita amb tota la rigor d'observació que les ciències naturals demanen», seguí fidelment el consell del gran mestre, i ha proporcionat a la filologia romànica un arsenal incomparable de materials de primera mà damunt els quals s'ha de basar tota la investigació de les llengües romàniques en general, i singularment del francès i del provençal.

Era l'any 1895 quan Gilliéron

preparà un qüestionari de 1.600 paraules i emprengué l'estudi dels dialectes de França damunt el terreny, com ho havia fet a la Suïssa francesa cap a l'any 1880. Després de moltes enquestes pels departaments del Nord, una aventuresa li feia conèixer un humil botiguer de Saint-Pol que havia publicat un bell diccionari del parlar de la seva localitat a la *Revue des Patois Gallo-romans* (I-V, 1887-1892) i havia demostrat una finesa extraordinària per a la percepció dels sons. Aquest humil botiguer, E. Edmont, esdevenia l'home que Gilliéron s'associava per a la magna empresa i amb la qual havia de compartir la glòria de portar-la feliçment a cap.

Edmont recorregué, per l'espai de quatre anys seguits (1896-1900) tota la França, preguntant el qüestionari en unes 638 localitats escollides prèviament. Durant aquests anys, Gilliéron despulava metòdicament els qüestionaris que li eren tramesos, i, donant-se compte de la gran importància que l'Atlas tindria per als estudis de fonètica, morfologia, sintaxi, formació de mots i, sobretot, per al coneixement de l'estratificació de la llengua, afegia noves preguntes al qüestionari, amb les quals s'han format els mapes de la darrera part de l'Atlas, mapes que comprenen els pobles del Migdia de França, on els dialectes tenen major vitalitat.

Després de lluitar amb tota mena de dificultats, el 1912 Gilliéron podia veure acabada la publicació de l'obra monumental. Aquest *Atlas linguistique* dona una descripció completa de l'estat dels dialectes de França a la darrereria del segle XIX. Els seus mapes són documents preciosos, la valor dels quals augmenta cada dia. Els mapes d'un nou atlas, al cap de vint anys, ens donarien un contingut ben diferent. La guerra ha influït damunt la llengua literària i damunt tots els dialectes. El contacte i la convivència de la gent del Nord amb la del Migdia ha influït intensament els parlars locals. Les regions ocupades, i en part devastades, hauran perdut llurs dialectes. Gràcies a l'Atlas *linguistique* es podrà conèixer perfectament l'estat dels parlars de l'Est en el període anterior al gran cataclisme.

La llengua, com tota cosa viva, evoluciona. Una agitació constant remou la llengua com el poble que la parla. Els mots, les formes i els sons característics dels parlars d'avui desapareixeran, d'aquí a uns quants anys, per raons que nosaltres desconeixem. Ni hom es dona compte de la manera com aquesta evolució

s'opera, ni es poden assignar els factors que hi intervenen. Solament una descripció objectiva i abundosa de l'estat present d'una llengua pot oferir un punt de partida per a explicar com s'han operat algunes evolucions.

Si una falta d'un escrivà serveix, moltes vegades, per a bastir hipòtesis que han de donar la solució d'un problema de fonètica, quants aclariments i elements de judici no tindriem per a explicar els magres problemes de les llengües romàniques posseïnt unes transcripcions escupuloses de l'estat del parlar dels pobles romanitzats fetes al caient del segle IX?

L'atlas, d'altra part, ofereix materials preciosos per a emprendre l'estudi de qüestions complicadíssimes d'història de la llengua. L'estudi geogràfic i comparatiu de la llengua ens dona la clau per a resoldre molts problemes de gramàtica històrica i exigeix la revisió de moltes solucions generalment acceptades. Així com l'estratificació del sol dona una sèrie de capes que es troben a flor de terra recurrent diferents contrades, així els dialectes d'una llengua, estudiats comparativament, assenyalen etapes d'alguns segles de diferència comprovables fragmentàriament en la documentació. El català de Ribagorça és una mostra del català del segle XIV, i el mallorquí ens deixa entreveure l'entonació, l'elegància de frase i el vocabulari escollit del català del segle XV.

Ultra la seva valor fonètica, l'atlas té un avantatge extraordinari damunt els diccionaris literaris dialectals d'una llengua, per més complets que siguin: l'atlas dona, en el mateix lloc on viuen, els mots que serveixen per a traduir una idea o representar un objecte; en canvi, el diccionari és un museu de paraules bellament abillades o un herbari més o menys ben ordenat.

Les respostes a la pregunta, vulgar i conscienciosa a la vegada, «Com en diuen, de tal cosa, al vostre poble?», formen els mapes de l'Atlas.

Quan fullegem aquest mapes, de vegades ens trobem que un mateix mot compareix en tot el domini de la llengua, però altres vegades el recobreix un mosaic exquisit de paraules. Quan una sola paraula domina absolutament en tots els territoris de la llengua, llavors podem admetre la seva carta de naturalesa, obtinguda per una llarga convivència, per la seva vitalitat, per una popularitat atorgada graciosament o per la mercè de l'èxit d'una moda. Altres vegades, i són les més, el mapa presenta un mos-

trari de paraules curioses i variades, l'explicació de les quals suposa penetrar l'ànima de la llengua i conèixer profundament la seva vida.

Les relacions comercials d'una banda, la vida isolada i retreta de l'altra, poden condicionar la presència de certes paraules en determinades contrades. Tota paraula que viu i ocupa un lloc, té un justificant de la seva existència: la seva vida mai és una cosa arbitrària. No sempre, però, ens és donat de conèixer la raó de la seva existència o la seva història complicada. En aquest punt, l'Atlas lingüístic de Catalunya és destinat a proporcionar un nombre considerable de solucions que escapen del domini de l'Atlas *linguistique de la France*. El caràcter arcaic i conservador del català, i el seu isolament durant tres segles, són la millor garantia.

L'Atlas *linguistique* ha revelat en el subsol de la llengua francesa actual una quantitat d'elements gèl·lics dels quals, fins ara, no es tenia coneixença. Els elements llatí, germànic, basc i provençal influïent damunt la llengua francesa, i l'element francès influïent damunt el provençal, estan determinats íntegrament. Aquests elements són els documents més autèntics per a la història de la cultura francesa.

L'Atlas *lingüístic de Catalunya* proporcionarà una gran quantitat de materials, fins ara desconeguts, indispensables per a reconstruir la història de la nostra cultura. Trobarem elements ibèrics en els noms dels animals salvatges, arbres i plantes; tocarem la importància de l'element llatí, que amb múltiples recreacions ha informat la nostra vida, donant-nos el dret de ciutadania romana; pel vocabulari agrícola i per certs noms d'indumentària i d'atuell domèstics, coneixerem la influència de l'element aràbic damunt el català; un vocabulari escollit ens confirmarà certes relacions amb les petites repúbliques italianes i amb el món del Renaixement; i una infinitat de mots castellans incorporats definitivament al català assenyalaran fins a quin punt la nostra terra ha estat supeditada a Espanya durant tres segles de decadència.

La reintegració de la llengua literària ha suscitat un problema difícil de resoldre mentre no es tingui prou elements de judici. L'escriptor i el poeta topen sovint amb la dificultat que els manca el mot que ha de traduir una idea o que ha d'expressar un matis de sentiment. Per solucionar aquestes dificultats, unes vegades s'apel·la a la creació laboriosa d'un

mot, altres vegades es ressuscita un arcaisme desconegut la seva valor semàntica. Sovint aquests dos procediments ens porten a solucions defectuoses. L'Atlas *lingüístic de Catalunya* pot contribuir eficaçment a la solució d'aquest problema. No hi ha paraula tinguda per arcaica que no visqui en els dialectes amb una significació ben especificada, ni hi ha concepte que no sigui traduït per una multiplicitat de paraules que poden satisfer a bastament l'escriptor o el poeta, que sovint no coneix sinó àrees limitades de la llengua parlada.

Elecció de localitats

Cal donar compte de la manera com les localitats que figuren en l'Atlas han estat escollides. Els centres antics i moderns d'expansió lingüística han estat les diòcesis. És per això que hem volgut que totes les seus episcopals de la terra catalana figuressin en el nostre Atlas (Tarragona, Barcelona, Lleida, Girona, Urgell, Solsona, Vic, Elna, Tortosa, València, Eivissa (antiga), Palma de Mallorca i Ciutadella).

La vida moderna de mig segle ençà, ha transportat els gran centres d'expansió lingüística a les ciutats populosos: Barcelona és avui el centre d'expansió lingüística que ultrapassa les fronteres del català oriental, el qual arriba fins al Ribagorça per la banda de ponent i a Murvèdre per la banda sud. En ordre menys important segueixen els centres d'expansió lingüística Girona, Lleida, Tarragona, Tortosa, València, Alacant, Castelló de la Plana i Palma de Mallorca. És per això que totes aquestes localitats figuren també a l'Atlas. I en tercer lloc hi ha els centres comarcals, els quals conserven el caràcter del dialecte, tota vegada que participen de la seva acció estable i consistent tots els pobles comarcans que van a fer mercat a la majoria d'aquells. Es pot dir que tots els centres comarcals de Catalunya (que són al mateix temps caps d'arxiprestat) figuren en el nostre mapa. El mateix advertiment cal fer per a Mallorca, Menorca, Eivissa i els pobles del Maestrat fins a València. Aquí, la zona de la llengua, reduïda a la plana, ens ha obligat a prescindir d'algunes localitats importants, en part per raó de veïnatge, en part per dificultats en l'enquesta. Els centres d'expansió lingüística d'Alacant hi estan ben representats: hi falten solament Elx i Alcoi. Per altra banda, sabem bé prou que el català, a València, hi fou portat en el segle XIII; és per això que ofereix una unitat de lèxic que està en marcada con-

traposició amb el català oriental i occidental. Demés, la via oberta a la influència castellana, mercès a la posició especial del poble valencià, fa que la llengua de l'horta no ofereixi els problemes múltiples de l'alacantí o del català parlat a la diòcesi de Tortosa. Mallorca hi té tots els centres importants, llevat d'Alcúdia i Inca, el primer ben proper de Pollensa i el segon poc distant de ciutat, al parlar de la qual està supeditat, com els altres pobles de la plana. Menorca hi té Ciutadella i Migjorn Gran, que representen el centre i l'occident de l'illa. Mahó no hi podia figurar perquè és una ciutat d'al·luvió, formada de romanalles castellanes de l'exèrcit d'Espanya.

Les diferents contrades de la Catalunya francesa hi són estudiades degudament: Sallagosa per la Cerdanya francesa, de la qual és capital; Formigueres pel Capcir; Serrallonga pel Vallespir; Catllar pel Conflent; i Elna, la seu del Rosselló, per la plana. Creiem haver encertat, en conjunt, en l'elecció de les localitats.

Els subjectes

L'elecció de subjectes, en visitar una localitat el dialecte de la qual volem estudiar, és el problema més difícil de resoldre en les enquestes dialectals. Trobar les persones aptes per a fer l'estudi complet del dialecte d'una localitat, transcriure tot un qüestionari de 3.000 paraules és cosa més difícil del que de primer antuvi hom pot creure.

Hi ha qui rebutja el mètode de qüestionaris per a les enquestes dialectals, per tal com el subjecte no parla espontàniament, ni reproduir, per tant, la parla genuïna de la localitat. Si hom té en compte que el vocabulari usual de la vida d'un home no traspasa de molt els 500 mots, fàcilment es pot comprendre la dificultat immensa amb què topem per a recollir-li espontàniament el vocabulari de tots els ordres de la vida. El qüestionari, preguntat amb tacte, ens dona el vocabulari local d'una manera tan espontània com el mot aplegat al vol, quasi sempre barrejat amb formes incoherents. El subjecte d'enquesta i el qüestionari són indispensables.

En l'interrogatori del qüestionari hem procurat que el subjecte respongués amb la major espontaneïtat: per això mai hem envestit la qüestió o pregunta directament. Hem seguit sempre la via directa: «L'objecte que serveix per a tal cosa, com es diu?» «El fruit de tal arbre, quin nom té?» «Com en diuen, d'aquest objecte o

d'aquesta part del cos?» Hem procurat sempre que la pregunta indirecta s'estengués al major nombre de mots possible.

Un altre problema és el de saber si cal un sol objecte o són preferibles molts subjectes per a l'enquesta preparatòria de l'*Atlas*. Persona incompetent, m'ha atacat amb duresa per tal com en les meves enquestes he seguit com a principi i norma el prendre un sol subjecte. L'ideal seria, evidentment, de tenir transcrita, de cada localitat, la llengua dels vells, la llengua de les persones de mitja edat i la llengua dels infants; però és possible això quan amb totes les penes s'arriba a trobar subjecte per a l'enquesta? Tan interessant com aquesta triple transcripció és, però, la llengua dels diferents estaments: la llengua de la gent noble, la llengua de la classe mitjana, la llengua de la gent humil. Potser més importància té encara la divisió dels barris de les viles i ciutats, que es manifesta sovint per certs caràcters fonètics i morfològics. Aquests múltiples aspectes de la llengua d'una localitat, impossible d'ésser tinguts en compte en les transcripcions per a la preparació d'un atlas lingüístic, seria cosa lloable que ho fossin per aquells que tenen vocació i lleure d'emprendre monografies sobre la llengua d'una determinada localitat. Davant d'aquests problemes, hem preferit escollir per cada localitat un sol subjecte, amb el qual hem transcrit les respostes al qüestionari preguntant integrament, i hem demanat el concurs d'altres persones perquè ens aclarissin els mots que el subjecte desconeixia.

En l'elecció de la persona que ens havia de servir de subjecte, a) hem procurat tenir en compte que fos filla de la localitat i que mai no se n'hagués mogut; b) hem preferit el subjecte de dies al subjecte jove; c) hem posat especial cura a utilitzar, com a subjectes, persones intel·ligents i d'il·lustració; d) hem exclòs, per sistema, les dones: una solament n'hi figura, i és a la localitat de Sallagosa.

Com es pot comprovar per la llista de localitats i de subjectes, no hem pas pogut aplicar aquest criteri amb rigor. Moltes vegades hem trobat dificultats, gairebé insuperables, per a obtenir un subjecte.

Per regla general, els subjectes de Catalunya, Balears i Catalunya francesa són excel·lents; els de València, en canvi, no han satisfet sempre els nostres desigs. Aquells que han fet enquestes dialectals coneixen bé prou aquestes dificultats.

L'Atlas i el Diccionari de dialectes catalans

Tots aquells que es preocupen de la llengua per tal de refer la història de la nostra cultura, trobaran a faltar en el nostre *Atlas* la il·lustració de certs mapes amb fotografies. És evident que la forma de l'objecte aclareix gairebé sempre idees i sospites que pressent l'investigador, però que no pot comprovar sense la presència de l'objecte. Crec, però, que en acabar la publicació de l'*Atlas* podrem donar un bell suplement amb il·lustracions lexicogràfiques, acompanyades de nombrosos dibuixos. Aquest suplement serà el *Diccionari dels dialectes catalans*. Aquesta obra, preparada amb la col·laboració dels homes de més esperit de la terra catalana, contindrà, d'una banda, un abundós cabal lexicogràfic, no registrat a l'*Atlas*, d'un nombre de paraules forçosament limitat, i de l'altra, un conjunt de significats que aclareixen i comproven sempre les suposicions que restarien en l'aire moltes vegades en fer la temptativa de l'aclariment d'un mapa. Demés, l'abundor de dibuixos ultrapassarà de molt la col·lecció que hauríem pogut donar en un suplement de l'*Atlas*. També cal tenir en compte que els mots i els significats seran donats sempre, en el diccionari, amb la indicació de la localitat de procedència.

El *Diccionari del català antic*, que es prepara també a les oficines lexicogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans a base de tots els documents catalans fins avui publicats, serà una contribució de gran valor per a comparar els resultats dels problemes que la interpretació dels mapes suscita. Podrem estudiar els problemes verticalment i horitzontalment, amb elements de judici suficients per a contribuir a la solució de més d'un problema interromànic.

Els dialectes catalans

La distribució dialectal de la llengua catalana de procedència moderna podrà estudiar-se degudament davant els mapes d'aquest *Atlas*. El català oriental i el català occidental hi compareixen ben separats per un grup notable de criteris fonètics, morfològics i lexicogràfics. La frontera entre el català i l'aragonès resta ben establerta a la part alta, la més interessant. Els dialectes catalans després de la desmembració política de la nació catalana hi són ben caracteritzats: el rossellonès amb les cinc localitats de la Catalunya de França, el valencià amb

tota l'extensió de l'*Atlas* compresa entre Uldecona i Alacant, el balearic amb tretze localitats de les illes, i l'alguerès amb el parlar de la ciutat catalana de Sardenya.

El qüestionari i les enquestes

El procediment a seguir per la recollida dels materials per al nostre *Atlas* ha estat el mateix que Gilliéron i Edmont adoptaren per a l'*Atlas linguistique de la France*.

Després d'haver seguit tots els dominis de la llengua durant els anys 1912, 1913 i 1914, i després d'haver estudiat detingudament els caràcters dels diferents parlars catalans, es procedí a la redacció definitiva del qüestionari. Es prengué per base el mateix qüestionari que Gilliéron havia preparat per a l'*Atlas de la Corse*. Es llevaren d'aquest qüestionari una quantitat de preguntes que, al nostre entendre, no suscitaven cap problema d'interès per a l'estudi del català. En canvi s'hi afegiren una gran quantitat de paraules que tenen força interès per a l'estudi de les nostres fonètica i lexicografia. El qüestionari definitiu comprèn 2886 preguntes, amb les respostes a les quals es poden entendre un nombre considerable de mapes.

Per facilitar les enquestes i l'ordenació dels materials recollits, aquest qüestionari ha estat imprès amb numeració marginal. Al costat de cada frase hi ha un espai per a la transcripció de la resposta, i, a l'extrem dret de la pàgina, una columna per a les observacions.

MILLÀS-RAURELL

Ens es grat de reproduir l'estudi que dins el seu *Breviari crític* ha dedicat En Manuel de Montoliu al nostre amic Millàs-Raurell amb motiu del seu *Tercer llibre de poemes* que LA REVISTA edita:

I

Deiem l'altre dia que l'ànima d'un poble revela en els seus grans

humoristes uns certs trets profunds, i permanents de la llei de seu pensament que debades cercariem en altres esferes de la seva activitat espiritual... i en altres gèneres literaris, afegim ara.

D'aquests gèneres literaris el que en menor grau cospa les essències de l'ànima popular, de l'ànima col·lectiva o nacional, és precisament la poesia lírica. Aquesta és, per excel·lència, expressió de l'ànima individual, i com més pura és la lírica, més intensament i exclusivament expressa el poeta l'element personal irreductible del poeta; menys cabuda dona als sentiments generals que serveixen de nexa a la societat que els volta. Aquesta manca (sempre relativa, però) de sentiment col·lectiu o nacional que trobem en la poesia lírica, fa que aquesta assoleixi fàcilment un caràcter internacional o universal en un moment determinat dintre l'evolució de la sensibilitat i del gust estètic. Un gran líric, un poeta que dona expressió intensa a ço que hi ha de més irreductiblement personal a dintre seu, adquirirà fàcilment i ràpidament una valor universal humana, molt més fàcilment i ràpidament que qualsevol altre poeta representatiu d'una ànima nacional i d'una valor espiritual col·lectiva. L'element nacional és sempre el més refractari a la universalitat; i al contrari, no hi ha en el món de l'esperit dos sentits que s'entenguin i es concilii tan bé com els de la individualitat i de la universalitat. Els grans poetes lírics són els que han esdevingut més ràpidament universals, per raó del poc lastre nacional que llurs obres arrossegueu. Això explica que la sensibilitat lírica s'hagi estès com un fulminant contagi general per tots els pobles cultes durant una època determinada. Durant dos segles els poetes lírics de tot el món foren petrarquistes; durant un altre segle foren culterans; tota la lírica, passat algun temps esdevingué sentimental i llagrimosa amb el romanticisme. En la lírica dominen unes poques forces individuals que en un moment propici s'estenen per tot el món culte, com un contagi universal de la sensibilitat estètica. ¿Què tenen d'específicament nacional els grans lírics moderns, els cantors de les profundes intimitats de l'ànima solitària, Shelle, Holderlin, Leopardi, Keats, Novalis, Verlaine, Morike, Nietzsche? Si algú mereix el títol de «Ciutadà del món» és el poeta que en la seva individualitat troba una força universal que uneix i agermana els esperits sense necessitat d'apellar a llaços de la sang, de la història o de la tradició.

La individualitat en la lírica moderna es revela en un senyal indefectible: el somni personal del poeta que l'acompanya en tots els seus moments de vera inspiració. Holderlin en una de les seves magnès Elegies compara el poeta líric a un cervol ferit pel caçador, que fuig per les boscúries, amb la sageta clavada, cercant debades repòs i alleujament al seu dolor. Així — afegeix — m'esdevé a mi; ningú em pot treure del front el trist somni que els déus m'hi han clavats.

No; no hi ha modernament poeta verament líric, sense tenir el front colpit per un somni que com una sageta profundament clavada el turmenta en tots els seus passos pel camí de la vida. Debades vol alliberar-se del dolor de la seva ferida; el seu somni torturador li emmetzinà sempre la realitat del món. Un poeta que accepti aquesta realitat sense superar-la amb un somni copsat en la beutat interior insondable del seu propi esperit, un poeta rotundament optimista i sadoll del goig de viure, podrà ésser un gran poeta; però li mancarà aquella topada entre la llei del seu món interior i la del món extern, de la qual neix la divina espurna de l'emoció lírica, d'aquella emoció que no és més que l'anhel irrefrenable de superar la realitat amb el somni personal d'una ideal beutat i d'una inefable harmonia. Observen com en tots els grans poetes que han donat el to a la lírica moderna viu un somni personal, més o menys definit, que mai els abandona. Observen com en tots aquests grans lírics moderns aquest somni, que porten clavats al front, es tradueix i es revela en un «leitmotiv» persistent, en una idea emotiva, que brilla i batega com un estel fix en mig de les constel·lacions errants de llurs rimes, i en la qual sembla condensar-se la llei misteriosa de llur personalitat. Observen també com en ells aquest «leitmotiv» no és una pura i vaga emoció del sentiment, sinó una emoció aureolada de pensament, nascuda en l'esperit davant l'inescrutable enigma del viure, això és, la ferida d'aquella sageta de Holderlin, clavada, no al cor, sinó al front; així l'emoció lírica moderna, en oposició a l'antiga, té un marcat caràcter intel·lectual, car és una emoció filla de la interrogació a l'eterna Esfinx. I observen, finalment, que com a conseqüència del que precedeix, en la lírica moderna canta la dolor universal de l'esperit, cercant la benaurança en un món que no correspon al seu somni.

Ara jo em demano: quants poetes lírics entre nosaltres responen a aquest concepte modern de la poesia lírica? Jo crec sincerament que n'hi ha ben pocs. Sembla, però, que la lírica catalana comença a entrar per aquests nous camins. Un altre dia veurem com el jove poeta Millàs-Raurell s'acosta en algunes de les seves poesies a la lírica moderna.

III

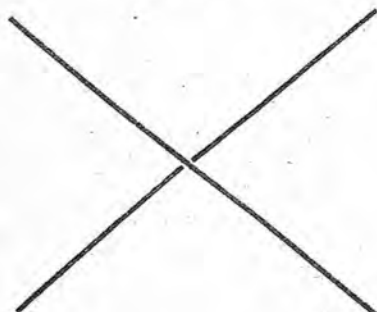
Aquest llibre de Millàs-Raurell ofereix l'espectacle del poeta que troba el seu camí després d'una penible desorientació. La primera meitat del llibre cau encara dintre la lírica impressionista subjecta a totes les sensacions del món extern. El canvi es fa notar des de la poesia «La mar», on el poeta, després de rabejar la seva ànima en la ubriaguesa dels anhels infinits suggerits per la immensitat del mar, ens sorprèn amb el somni del misteriós veixell que «ha eixit del port del pensament» i «bastit per les bojes cobejances» del poeta. I girem el full i el cant del poeta es fa cada vegada més espiritual i els paisatges i la natura s'interioritzen i s'ungeixen cada vegada més d'una emoció universal que posa en vibració no sols els sentits i el sentiment, sinó també el pensament del poeta. Una set infinita d'amor, de perdó i de pau, és el «leitmotiv» líric del poeta, que sona persistent a través dels seus cants. El plor, les llàgrimes en les poesies «Imatgeria dels cels» i «Verema de plors», adquireixen la transcendència del problema del dolor universal del viure. La punyent evolució dels seus jorns d'infantesa, que li ha inspirat una de les seves més belles poesies, desperta en ell un anhel d'amor que es resol en un clam d'una magnífica impetuositat lírica.... Un clam, he dit; i millor fóra dir oració o pregària, i aquesta és una nota característica del poeta. L'anhel d'amor després de tempestajar tumultuosament la seva ànima, culmina sempre en la serenitat d'una oració. La passió al punt d'aniquilar en el seu paroxisme l'ànima del poeta es dissol, com un núvol en la blavor del cel, en l'esfera de la serenitat mística; i el poeta, amb la ferida sagnant al front, extenuat per l'erupció passional, acaba per condormir-se amb l'oració als llavis. En altres poesies el to d'oració hi és de bell principi, com en «El plany», en la qual tota l'emoció lírica és una sola cosa amb la tràgica interrogació a la Divinitat sobre l'etern enigma de la vida humana.

No és ver líric modern el poeta que no es troba alguns moments sol amb la seva ànima, tancats els sentits corporals a tota impressió externa. En les poesies «Els altres ulls» i «Boires», el poeta ens parla dels misteriosos sentits interiors que s'han de descloure plenament en la pura espiritualitat de l'altra vida. En Millàs, en la primera d'aquestes poesies, posa al «Cant Espiritual» d'En Maragall una glossa més espiritual i més mística, i m'atreveiria a dir més cristiana, que la composició del Mestre. En Maragall demana a Déu que quan s'acluin els seus ulls humans, n'hi obri uns altres de més grans, per contemplar la seva faç. En Millàs precisa més: aquests ulls són els que ja té mig oberts a dintre seu en aquesta mateixa vida, i que frueixen ja dels paisatges pregons del propi esperit. L'oració és la mateixa en un i altre poema; però així com En Maragall no comprèn com seran aquests ulls més grans que demana a Déu per contemplar la seva faç, perquè ell no té ulls sinó per al món extern, En Millàs no demana a Déu uns nous sentits; sols li demana que en l'altra vida li acabi d'obrir aquests mateixos ulls interiors amb els quals ell ja contempla a mitja llum el món del seu esperit. No explica, aquesta diferència, la de dues líniques molt distintament orientades? En Millàs troba sempre el sentit místic de la vida en els estats emotius de la seva ànima. En la poesia «Cadenes», les idees de la felicitat i del dolor són comentades pel poeta amb paraules prenyades de la més profunda intenció mística i l'emoció del seu propi viure li fa intuir profundes relacions entre els estats més oposats del seu esperit i entre aquests estats i la Divinitat la força lírica d'En Millàs es revela en un altre tret: el simbolisme que per ell tenen tots els espectacles del món. D'una beutat definitiva és en aquest sentit la poesia «Un arbre al cim tot sol». En ella regna una desolació sublim, un batec formidable d'anhel, una visió tràgica de la vida, aquella potència simbòlica dels grans lírics que infon als éssers inanimats l'esperit de l'home i els fa palpitant amb tots els goigs i els dolors de la humanitat. En aquesta poesia trobem versos i fins estrofes senceres que s'imprimeixen com un ferro roent en el front de tots aquells que porten un somni de beutat inassolible en llurs dintres. Hauríem de parlar encara del profund sentit de la mort que té el poeta i d'altres aspectes de la seva lírica. Però aquest «Breviari»

no ens permet estendre'ns més. Sols volem tenir encata un mot a'dmitració pel sonet que clou el llibre i que resum esplàndidament tots els aspectes essencials del lirisme d'En Millàs.

Hem volgut parlar d'aquest llibre malgrat d'haver aparegut fa ja alguns mesos, car creiem que llibres de poesia lírica tan substanciosos com el d'En Millàs surten entre nosaltres de tard en tard. En Millàs ha entrat en el cenacle de l'alta lírica moderna feta d'emoció, interioritat i pensament. Ja veurem un altre dia què hi ha entre nosaltres encara algun altre representant d'aquesta lírica.

M. de Montoliu.

FITZ MAURICE KELLY

Es mort aquest il·lustre hispanista el nom del qual el regionalisme sensat podia invocar al cos-

tat del de Menéndez Pelayo. L'un i l'altre havien afirmat amb objectiu desapassionament, l'existència de tres llengües nacionals a Ibèria.

Ara els temps diu que no estan per erudicions objectives.

MANUEL CARRASCO I ELS ALTRES

Diem llur nom per tot homenatge. Cal que ens habituem a no desplaçar el compliment dels deures ciutadans i a admetre les quotidianes possibilitats dels nostres homes de manera que la grandesa els pugui ésser la mesura natural.

A MANERA DE DEFINICIO

A manera de definició i, potser també una mica a manera de diferenciació, direm que a casa nostra el resultat de les eleccions angleses, per exemple, ens ha interessat d'una manera més vital que totes les gestes dels valents oradors i dels eloqüents legionaris.

CAL ESMENTAR

—El documentat i ponderat estudi que Cesarino Giardini ha dedicat, en el número de setembre de *I libri del giorno*, a l'obra poètica de Mossèn Miquel Costa i Llobera, fent-ne ressortir tota la valor

intrínseca, tant dins l'òrbita limitada de la que s'ha nomenat «escuela mallorquina» com dins l'ample domeny de la poesia catalana.

També de C. Giardini, en el número de setembre de la revista genovesa *Le opere e i giorni*, un excel·lent estudi de la significació de l'obra poètica de Guerau de Liost.

—El número de *Le mouton blanc*, d'homenatge a Jules Romains; i dins aquest número la normalitat de la convivència europea de la col·laboració catalana.

—El núm. 4, any IX, de la «Revista de Filosofia», que conté la resposta de J. Ingenieros a la informació sobre cooperació intel·lectual, promoguda per la Comissió competent de la Societat de les Nacions.

Ens plauria que Catalunya fos prou considerada per a merèixer la corresponent pregunta i prou capacitada per a respondre.

Ja fóra hora d'eixir dels petits comentaris i dels esplais ingenus a base de popularitats indocumentades.

—El *Bullettí de Nostra Parla*, de Mahó.

—En el darrer número de la revista italiana de Foligno *Il Concilio*, un comentari de l'obra de Joaquim Ruyra i una traducció de Jacobé, per V. Todesco.

—La reaparició de *Broom*, una de les més interessants revistes per a els qui vulguin conèixer la jove literatura americana de llengua anglesa.

Per damunt de tots els silencis i de totes les baralles i de totes les coaccions i de totes les desercions. Per damunt de la peresa y per damunt de la força, havem afirmat sempre i afirmem encara la sobirania de la intel·ligència.

LA REVUE DE GENEVE

Directeur: ROBERT DE TRAZ

Internationale, mais non internationaliste, la *Revue de Genève* est un organe de liaison. Elle groupe des écrivains représentatifs de chaque nation, afin qu'il s'expliquent. Revue de civilisation comparée, elle donne chaque mois, grâce à des collaborateurs de tous pays, l'image vivante et contemporaine d'un monde où personne ne peut plus s'isoler.

La *Revue de Genève* publie des œuvres de Maurice Barrès, Georges Duhamel, Elie Faure, Edmond Jaloux, Daniel Halévy, Camille Mauclair, André Suarès, Albert Thibaudet, Hellens, B. Croce, G. Ferrero, Vilfredo Pareto, G. Prezzolini, Bennett, Joseph Conrad, J. Joyce, George Moore, Shaw, N. Murray Butler, John Erskine, Ch. Macfarland, F. W. Förster, Freud, Thomas Mann, Rathenau, Redlich, Keyserling, A. Kouprine, Milioukov, Remisov, Alexis Tolstoï, Branting, Lange, Nansen, J. Bojer, Per Hellström, Lagerkvist, Masaryk, Bénès, A. Apponyi, I. de Voinovitch, Markovitch, Unamuno, Madariaga, etc., etc.

	Un an	Six mois	Prix du numéro
Suisse	Fr. 36.—	Fr. 19.—	Fr. 4.—
Etranger (argent suisse)	, 44.—	, 23.—	, 4.50

Pour tous renseignements s'adresser à la S. A. des Editions «Sonora», 46, rue du Stand, Genève.

EDITORIAL CATALANA, S. A.

BIBLIOTECA LITERARIA. Les millors obres dels autors catalans i les obres més famoses de les literatures estrangeres traduïdes pels nostres més il·lustres contemporanis.

Obres a publicar durant l'any 1923

Prudenci Bertrana, El meu amic Pellini i altres contes. Recull de novel·les inèdites.
Shakespeare, Romeo i Julieta. Traducció en vers per Magí Morera i Galícia.
Mme. de Lafayette, La princesa de Clèves. Traducció de Rafel Marquina.
Jonathan Swift, Viatges de Gulliver. Traducció directa de l'anglès i assaig preliminar, per J. Farran Mayoral.
Jacint Verdaguer, Las millors poesies. Selecció i estudi preliminar de Carles Riba.

Louis Bertrand, La infantesa (segon volum). Traducció de Joaquim Pellicena.
Josep Carner, Poesies (1901-1910).
Alexandre Plana, A l'ombra de Santa Maria del Mar. Quatre novel·les d'un barcelonisme essencial.
Rudyard Kipling, El llibre de la Jungla (segon volum). Traducció directa de l'anglès per Marian Manent.
Alfons Daudet, Lletres del meu moli. Traducció de Carles Riba i Lluís Bertran.
Alexandre Manoni, Els promesos (dos volums). Traducció de Maria Antonia Salvà.

Hi ha en preparació traduccions de Daudet, Swift, Walter Scott, Ryder Haggard, Keller, Shiller, etc.; reedicions modernitzades de Ramon Muntaner (Crònica), Joanot Martorell («Tirant lo Blanch»), Emili Vilanova, etc., i obres originals inèdites de Llorenç Riber, Víctor Català, Prudenci Bertrana, Carles Soldevila, E. Martínez Ferrando, Roig Raventós, Josep Pla, etc.

Subscripció a aquests 12 volums
a publicar durant l'any 1923:

Barcelona	24 pessetes
Fora . . .	26
Estranger.	29

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Poliglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Gran Via, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.

LLIBRERIA NACIONAL CATALANA

GALERIES LAIETANES • Gran Via, 613 • Telèfon A 4902

Publicacions de LA REVISTA

Administració, Corts Catalanes, 613

DARRERS LLIBRES PUBLICATS.—CÀNTICS DE MAR, D'AMOR I DE MORT, per F. Soldevila.

TERCER LLIBRE DE POEMES, de J. Millàs-Raurell; **L'ÀNIMA OBERTA**, poesies de F. Sitjà; **LA GESTA DELS ESTELS**, poesies de J. Salvat-Papasseit; **LA JOIA DEL CAMÍ**, poesies d'Antoni Closas; **L'EMOTIVITAT POPULAR EN EL CANÇONER DE CATALUNYA**, per Joan Fornell; **ENTRE LA CRÍTICA I L'IDEAL** (tercer recull de *Moralitats i pretextos*) per J. M. López-Picó.

LIRICS MUNDIALS.—POESIES D'A. CHENIER, trad. de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.

EN PREPARACIO.—RECUILL D'ARTICLES, de R. Benet; ASSAIGS, de J. M. Capdevila; POESIES, de Joan Badia; TRACTES AMB EL POBLE I ALTRES ASSAIGS, de Tomàs Garcés.—ALTRES LLIBRES: d'Ildefons Suñol, Alexandre Gall, Gabriel Alomar, Joan Crexell, Manuel Reventós, J. Puig i Ferrater, Ramon Reventós, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricart Permanyer, Carles Riba, J. Ferran i Mayoral, Dr. J. Bellido, etc.

VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.

EN ESTUDI.—ANTOLOGIES POPULARS DE LA REVISTA: Els trobadors catalans, Les cròniques, Els Jocs Florals, etc.

VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.

LIRICS MUNDIALS: Leopardi, traducció proleg de Tomàs Garcés; Rupert Brooke, Goethe.

R. Rucabado: *Els Editors i la llibertat de l'art.*

Josep Aragay: *La pintura moderna catalana, la seva herència i el seu llegat.*

Clementina Arderiu: *Cançons i elegies.*

Josep M. López-Picó: *L'infantament meravellós de Scherazada.*

Miquel Poal Aragall: *Mots plaents i desplaents.*

Antoni Rovira Virgili: *El Nacionalisme.*

Joaquim Folch i Torres: *Meditacions sobre l'arquitectura.*

Joan Sacs: *La pintura moderna francesa fins al Cubisme.*

Alexandre Plana i altres: *L'obra d'Isidre Nonell.*

Miquel Ferrà: *Cançó d'ahir.*

Ll. Nicolau d'Oliver: *Literatura catalana. Perspectiva general.*

Enric Jardí: *Les doctrines de George Sorel.*

J. M. López-Picó: *Moralitats i Pretextos.*

J. Ferran Mayoral: *La renovació del Teatre.*

E. Duran Reynals: *Quatre Històries.*

Josep M. de Sagarra: *Cançons d'abril i de novembre.*

Ferran Soldevila: *Exili.*

Carles Riba: *Càntic dels Càntics i Llibre de Rut.*

Josep Carner: *Les planetes del verdum.*

Alexandre Plana: *Contrabaudecker.*

Josep M. Tallada: *Les doctrines de P. J. Proudhon.*

Guerau de Llostr: *La ciutat d'Ivori.*

Joan Alcover: *Poemes bíblics.*

Frederic Clascar: *La filosofia catalana en el segle XVIII.*

Josep Aragay: *Itàlia.*

Mercè Vila: *Les Hores.*

Miquel Fortesa: *L'estela.*

Carles Riba: *Primer llibre d'Estances.*

J. M. López-Picó: *Dietari espiritual.*

J. Bofill i Matas: *Les joventuts catalanes.*

P. M. Bordoy-Torrents: *Els pobles d'Orient.*

J. Ferran i Mayoral: *Diàlegs dels déus, de Llúcia.*

Joaquim Folguera: *Les noves valors de la poesia catalana.*

Ventura Gassol: *La Nau.*

Salvador Albert: *Amiel.*

Pere Benavent: *Epigrames.*

Joaquim Folguera: *Poesies.*

J. Ferran i Mayoral: *Lletres a una amiga estrangera.*

Josep Aragay: *El Nacionalisme de l'art.*

Marià Manent: *La collita en la boira.*

Joaquim Folguera: *Articles.*

Trinitat Catasús: *Vendimiari.*

Carles Riba: *Escolis i altres articles.*

Ernest M. Ferrando: *Vida d'infant.*

R. Rucabado: *Elogis.*

Josep S. Pons: *L'estel de l'escamot.*

Francesc Pujols: *Recull d'articles de crítica artística.*

Joaquim Folguera: *Traduccions i fragments.*

Ferran Soldevila: *Càntics de mar, d'amor i de mort.*

J. Millàs-Raurell: *Tercer llibre de Poemes.*

Carles Rahola: *La dominació napoleònica a Girona.*

Francesc Sitjà: *L'ànima oberta.*

J. Salvat-Papasseit: *La gesta dels estels.*

Antoni Closas: *La joia del camí.*

Joan Fornell: *La emotivitat popular en el cançoner de Catalunya.*

J. M. López-Picó: *Entre la crítica i l'ideal.*

LIRICS MUNDIALS:

M. Morera i Galícia: *Venus i Adonis, de Shakespeare.*

Marià Antònia Salvà: *Les Geòrgiques cristianes, de Francis James.*

Josep Lleonart: *Poesies de Richard Dehmel.*

Marià Manent: *Sonets i Odes, de John Keats.*

Joan Capdevila Rovira: *Les flors del mal, de Baudelaire.*

Joan Arús: *Poemes d'A. Chénier.*

ESCRITS POLITICS.

E. Prat de la Riba: *Per la llengua catalana.*

Narcís Verdaguer i Callís: *La primera victòria del catalanisme.*

ARTISTES CATALANS CONTEMPORANIS.

Joaquim Sunyer.

Enric Casanovas.

Xavier Nogués.

Josep Clarà.

TEATRE DE JOSEP M. DE SAGARRA.

L'estudiant i la Pubilla.

ALMANACS DE LA REVISTA.

Anys 1918 i 1919.

INDEX DE L'ANY 1923

COL·LABORACIÓ CATALANA

Alomar, Gabriel.— <i>Pròleg a la traducció catalana d'Andreu Chénier</i>	100	Lleonart, Josep.— <i>Pàtria electiva</i>	125
Benet, R.— <i>Arts Plàstiques</i> . 53, 70, 91, 154 i 000		Llorens i Artigas, Josep.— <i>Pau Ruiz Picasso</i>	168
Bofill i Matas, Jaume.— <i>La patria de cada dia</i>	91	Millàs-Raurell, J.— <i>Notes sobre teatre</i>	24
Camp, Frederic.— <i>En Frederic Masson (1847-1923)</i>	62	Nicolau d'Olwer, Ll.— <i>En memòria de l'amic perdut</i>	73
Carbonell, Josep.— <i>Una al·legoria de les nacions i de la humanitat</i>	109	Ni il·lusos ni derrotistes.....	104
Casas de Muller, J. M.— <i>Comentaris a l'obra de l'Institut català de rítmica i plàstica</i>	154	Les fonts de l'obra de Mossén Rexach i la pedagogia Port-Royalista.....	138
Cervera, Leandre.— <i>Louis Pasteur</i>	5	Paraules als joves.....	155
Crexell, Joan.— <i>Mots sobre el feixisme italià</i>	174	Plana, Alexandre.— <i>Els llibres</i>	22
Domènech, Cristófor.— <i>L'enquesta dels Jocs Florals</i>	7	Riba, Carles.— <i>Entre dos dilettantismes</i>	105
Revisions.....	41	Rovira i Virgili, A.— <i>Als estudiants de Catalunya</i>	25
Les vint cançons del jove poeta.....	64	Per la salut del poble de Catalunya.....	54
La justificació.....	95	Alexandre Petroefi.....	55
L'extraordinari Francesc Pujols.....	127	La política exterior del catalanisme.....	74
Cultura i civilització.....	161	Catalunya petita.....	107
Esclausans, A.— <i>Les Vint cançons d'En Tomàs Garcés</i>	38	Reventós, Manuel.— <i>Del treball de les dones en despatxos i escriptoris</i>	29
Xenius o la moral dels immorals.....	59	Rucabado, R.— <i>Chrysostomos</i>	1
El secret d'una tarda de diumenge.....	79	Cinerària.....	33
«Matilde d'Anglaterra», d'En Ferran Soldevila.....	110	«El meu Sindicat».....	57
Neo-Popularisme.....	143	El company.....	77
La meua professió de fe.....	000	El món.....	93
G, A.— <i>El problema universitari català</i>	36	Venus i Espartac.....	109
Gallart, Alfred.— <i>Gottfried Keller</i>	164	Utopia-Portaferrissa.....	125
Gual, Adrià.— <i>Els petits cenacles</i>	158	Les escombraries del materialisme històric.....	141
Jordi, David.— <i>Els llibres</i>	21 i 90	El llapis de les 7.05.....	157
LA REVISTA.— <i>De les jornades darreres</i>	108	Posta, a Umbria.....	173
López-Picó, J. M.— <i>Moralitats i pretextos</i> . 2, 34, 142 i 160		Sans, Joan.— <i>Catalanitat</i>	139
Amics d'En Folguera.....	58	Sagarra, Josep M. de.— <i>La poesia catalana i Eugeni d'Ors</i>	54
Per no pensar-hi més.....	78	Saltor, Octavi.— <i>Els llibres</i> . 69, 101, 122, 135, 150, 170 i 199	
La pacient coordinació.....	94	Soldevila, Ferran.— <i>Analecta Montserratensis</i>	75
		Vidal i Guardiola, M.— <i>Les condicions del treball comercial i el foment de la cultura</i>	28

POESIA

POETES CATALANS

Arderiu, Clementina.— <i>La ventura</i>	185	Millàs-Raurell, J.— <i>Siluetes de civerer</i>	98
El Marquès de Balanzó.— <i>Traducció del Cant vigèssim sisè del Paradís, de la Divina Comèdia del Dant</i>	47	Confessió.....	98
Casanova, Concepció.— <i>Cançó</i>	117	Traducció del poema Oració, de John Drinkwater.....	99
Ai! si jo fos un estel.....	118	Al·legoria de les onades.....	182
Adeu-siau.....	118	Munteis, Josep.— <i>Del vent</i>	12
Garcés, Tomàs.— <i>Cançó de vora mar</i>	67	Del retorn de caça.....	12
Nocturn.....	195	Del cavall de l'hortelà.....	13
Geis, Camil.— <i>Balada de la lluna de febrer</i>	46	La teiera.....	13
Llost, Guerau de.— <i>A Carlota Maria</i>	194	Permanyer, Ricard.— <i>Elegia de l'amistat</i>	186
Llatas, Rossend.— <i>Tres endreces</i>	187	Pons, Josep-Sebastià.— <i>Font de l'alzina</i>	147
Egloga de juny.....	188	Font de Mont Oriol.....	147
Lleonart, Josep.— <i>Un jove canta aquell balcó</i>	43	Nit de maig.....	148
Un jove canta la noia del sweater perla...	45	Ràfols, Josep F.— <i>Traducció del Via-Crucis, de Paul Claudel</i>	14
Malagarriga, Joan.— <i>La tragèdia de la mar</i>	129	Riba, Carles.— <i>Traduccions de Hölderlin</i>	89
		Rovira-Artigas, J. M.— <i>La pau de la tarda</i>	10
		Estels d'argent.....	11
		Paisatge nocturn.....	11
		Saavedra, Anna Maria.— <i>Migdiada</i>	119

Sagarra, Josep M. de.— <i>Fragment del Cant IV del poema El compte Arnau</i>	88
Salto, Octavi.— <i>L'adveniment de l'any</i>	9
Salvat-Papasseit, Joan.— <i>Nocturn per a acordar</i>	196

POETES ESTRANGERS

Paul Claudel.— <i>Via-Crucis</i>	14
--	----

Dant.— <i>Paradis, Cant vigèssim sisè</i>	47
E. Dickinson.— <i>Un dia</i>	68
Hölderlin.— <i>Cant d'Hiperid</i>	89
Quan jo era un noi.....	89
Meitat de la vida.....	89
Madures són; xopes de foc.....	89
John Drinkwater.— <i>Oració</i>	99
Angelo Poliziano.— <i>Cançó</i>	197

APORTACIONS

Katherine Mansfield.— <i>Sol i lluna</i>	119	Gottfried Keller.— <i>La Verge i la Monja</i>	164
J. Farran i Mayoral.— <i>Del pròleg a la traducció catalana dels Viatges de Gulliver</i>	130	George W. Russell.— <i>Lliçons de la revolució</i>	183
Feliu Elias.— <i>Del llibre: Simó Gómez — Història d'un pintor del Poble Sec</i>	133	Carles Riba.— <i>Del pròleg a l'Antologia de poemes de Jacint Verdaguer</i>	189
		Un «speech» de Duhamel.....	198

BIBLIOGRAFIA

Propòsits de l'any.....	21	El foc de les ginesteres, per J. M. de Sagarra ..	122
Traducció parafràstica del llibre de Job, per Francesc Pujols.....	21	Plàstic, poemes de Carles Salvador.....	123
Biografia de Pau Claris, per A. Rovira i Virgili.....	21	La joia del camí, poesies d'Antoni Closas..	123
Aplec de rondalles, per V. Serra i Boldú.....	21	Idíl·lis i elegies d'A. Chénier, trad. de Joan Arús.....	123
En Ramon Muntaner, l'home i la Crònica, per Carles Rahola.....	21	Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, MCMXV-MCMXX.....	123
De l'infinit poema, poesies per Mossèn Anton Navarro.....	22	Anuari de les Biblioteques Populars (any 1922).....	135
La gesta dels estels, revista de poemes per S. Salvat-Papasseit.....	22	Campànules, poesies de J. Estadella.....	135
Vint cançons, de Tomàs Garcés.....	22	Vides d'homes il·lustres, de Corneli Nepos, trad. de Manuel de Montoliu.....	136
Diari i pensaments de cada dia, per Elisabet Leseur, traducció de M. C. C.....	22	Floren, novel·la del Marquès de Camps....	136
Proses de bon seny, per Jaume Raventós...	51	Proses de bon seny, per Jaume Raventós....	136
Versió catalana de les obres d'Horaci, per I. Vilaró Codina.....	51	Bells indrets de Catalunya, per Josep Botey..	150
Semprevives, elegia cíclica, per Apeles Mestres.	51	Les noies de moda, per V. Coma Soley.....	150
Velles i noves, Novel·les, per Jacint Laporta.	51	Rajoles blaves, per Joan Clapés Corbera, Pvre.	150
El tribut, proses literàries, per J. Sellarès....	51	Obres completes de Mn. Miquel Costa i Llobera.....	151
Sant Ignasi de Loyola, pel P. Ignasi Casanovas.	51	Llibres de proses, de Jacint Laporta.....	151
Flors de voella, aplec de poesies de Miquel Duran.....	52	Viatges de Gulliver, de J. Swift, trad. de J. Farran i Mayoral.....	151
Almanac de la poesia, 1923.....	52	Tria de poesies de Jacint Verdaguer, per Carles Riba.....	151
Llibre d'amor, poemes de Joan Arús.....	69	Simó Gómez, per Feliu Elias.....	152
Tragèdies de veïnats, contes de S. Puig Pujadas.	69	La tragèdia de Cal Pere Llarch, novel·la d'E. Girbal Jaume.....	152
El meu amic Pellini i altres contes, per Prudenci Bertrana.....	69	Quatre venjances, per C. A. Jordana.....	152
Medeia, tragèdia en tres actes, per Francesc Pujols.....	69	El viatge de noces, per Ricard Ferrer.....	152
Setze contes, d'Alfons Maseras.....	69	L'emotivitat popular en el cançoner de Catalunya, per J. Fornell.....	152
Buirac, poemes de Salvador Torrell i Eulàlia.	70	Jocs Florals de l'Empordà, volum IV.....	170
Records de Figueres, per Frederic Gironella.	90	Conferències de comiat, per Josep M.ª Junoy.	170
Antologia d'autors catalans, per Antoni Oller.	90	Del verger de Maria, poesies per Mn. Xavier M.ª Plassa.....	170
Les Publicacions Ràfols.....	90	Angoixes socials, per R. Rucabado.....	170
Hores de col·legi, poesies de Josep M.ª Garganta.....	90	Jocs Florals de Girona, volum de 1921.....	171
Nausica, de Joan Maragall.....	101	Glossa biogràfica de Manuel Duran i Bas, per Lluís Bertrana i Pijoan.....	199
Matilde d'Anglaterra, de Ferran Soldevila...	101	Obres completes de Miquel Costa i Llobera ..	199
Adaptació escènica dels Germans Karamazov, de Dostoievski, trad. de J. Millàs-Raurell.....	102	Volum dels Jocs Florals de Barcelona: 1923..	199
Les tombes flamejants, poemes de Ventura Gassol.....	102	El llibre de la jungla de Rudyard Kipling, traducció de Marian Manent.....	199
La rosa als llavis, poema de S. Salvat-Papasseit.....	102	Sermó sobre Ramon Lull, per Mn. Llorenç Riber.....	200
Pels camins de sang i de dolor, poemes de guerra, de Domènec Juncadella.....	102	Miscelània Prat de la Riba.....	200
El camí errat, novel·la de Josep Leonart.....	102	Dites del benaurat Fra Gil.....	200
De la natura, de Lucreci, trad. de Joaquim Balcells.....	102	El Pare-Nostre, glosses apologetiques, pel P. Miquel d'Esplugues.....	200
Romeu i Julieta, de Shakespeare, traducció de M. Morera i Galícia.....	103	Els poemes d'ara, antologies populars dirigides per Tomàs Garcés.....	200
Infantamentis, poemes de J. M. Prous-Vila..	103		
Anuari dels catalans.....	122		
La princesa de Cleves, de Mme. de Lafayette, trad. de R. Marquina.....	122		

ALTRES LLIBRES

Sol de posta, per E. Isern i Dalmau (segona edició).....	23
Bartec el Vencedor, per E. Sienkiewicz, traducció de Carles Riba.....	23

<i>La filla del capità, d'A. Puzkin, traducció de R. S. Slaby</i>	23	<i>El Sindicat i el Casino, per R. Rucabado</i>	137
<i>Idealesische Neuphilologie</i>	23	<i>Têtes de Fantômes, per André Germain</i>	137
<i>Le origini della filosofia contemporanea in Italia, per Giovanni Gentile</i>	23	<i>Obres completes d'Alfred Oriani</i>	137
<i>L'ame enchantée, per Romain Rolland</i>	23	<i>Les éditions de la casa Cappelli</i>	137
<i>La decadenza della Europa, per F. Ritti</i>	23	<i>Antologia de poemes de Robert Frost</i>	137
<i>Histoire de la Littérature française contemporaine (1870 a nos jours), per René Lalou</i>	23	<i>Les cançons del poble, per Antonin Perbosc</i>	137
<i>En sabots, per André Baillon</i>	23	<i>El teatre exemplar, per Harley G. Barker</i>	137
<i>Mesure de la France, per Drieu La Rochelle</i>	23	<i>Popoli e canti nella Sicilia d'oggi, per G. Cocchiara</i>	137
<i>La poesia moderna in Provenza, per L. Graziani</i>	23	<i>Jugements, per H. Massis</i>	137
<i>Taine et Renan, per Maurice Barrès</i>	23	<i>Plutarque a menti, per Jean de Pierrefeu</i>	137
<i>Capçigrany, novel·la de Blai Eina</i>	52	<i>Pensées sauvages, per Augusta Amiel-Lapeyre</i>	137
<i>El pas dels gegants, de Pierre Benoît, traducció de Joan Arús</i>	52	<i>Œuvres et maîtres, per P. M. Masson</i>	137
<i>Memorie della mia vita, per G. Gioietti</i>	52	<i>Les dates et les œuvres, per René Ghil</i>	137
<i>Studi sul teatro contemporaneo, per Adriano Tilgher</i>	52	<i>Alla ricerca della personalità, per Luigi Tonelli</i>	137
<i>Nova edició anglesa dels poemes de Manuel de Cabanyes</i>	52	<i>L'activitat editorial alemanya</i>	137
<i>Per l'Italia degli italiani, de G. d'Annunzio</i>	52	<i>Poesia e non poesia, per B. Croce</i>	137
<i>Michel Auclair i Le pèlerin, per Charles Villardrac</i>	52	<i>Vanikoro, poemes de Lucien Fabre</i>	137
<i>L'obra de l'escriptor argentí Fernández Moreno</i>	52	<i>Quatre regles per a parlar bé, d'Ivon l'Escop</i>	153
<i>L'Almanac de les Lletres; Mallorca, 1923</i>	70	<i>Jovita, novel·la de J. J. Bladà</i>	153
<i>De la vida i del govern d'Espanya, per J. Vallès i Pujals</i>	70	<i>L'idioma català davant la ciència, la història i la llibertat dels pobles, per J. Conangla i Fontanilles</i>	153
<i>Propos d'atelier, per André Salmon</i>	70	<i>Petit traité de versification, per Jules Romains i G. Chennevière</i>	153
<i>Le strade cieche, novel·la d'August Garsia</i>	70	<i>L'Abbaye et le bolchevisme, per A. Merceureau</i>	153
<i>Paisages d'Occident, de J. Joergensen</i>	70	<i>La col·lecció Les Contemporains</i>	153
<i>Le volant d'Artimon, poemes de Paul Dermée</i>	70	<i>La nuit de Gethsemani, per Lleó Chestov</i>	153
<i>L'Italie vivante, per Paul Hazard</i>	70	<i>Assaigs, de Salvador de Madariaga</i>	153
<i>Goethe, per Georg Brandes</i>	70	<i>Producció mercantil-castellana d'alguns escriptors catalans</i>	153
<i>Publicacions de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic</i>	90	<i>Le problème de la morale neutre. Peut-on parvenir à une morale unanime?, per Ll. Nicolau d'Oliver</i>	171
<i>La Fundació Bernal Metge</i>	90	<i>Ariel ou la vie de Shelley, per André Maurois</i>	171
<i>Publicacions de la revista Monitor</i>	90	<i>Enquête sur les maîtres de la jeune littérature, per Pierre Varillon i H. Rambaud</i>	171
<i>Les chroniques du canard sauvage, de Ch.-L. Philippe</i>	90	<i>Anthologie poétique du XXe siècle, per Robert de la Vaissière</i>	171
<i>Le bouquet inutile, poesies de Jean Pellerin</i>	90	<i>Allemagne, per Paul Colin</i>	171
<i>Servitude et grandeur littéraires, per Camille Maclair</i>	90	<i>Cronique de la paix ou la vie quotidienne des français après la guerre, per Eugène Marsan</i>	171
<i>La croix de roses, per Julien Benda</i>	90	<i>La Brière, per A. de Chateaubriand</i>	171
<i>Les cinq continents (antologia poètica)</i>	90	<i>Obres completes de Jean-Marc Bernard</i>	171
<i>Renan et nous, per P. Lasserre</i>	90	<i>Le Terrain Bouchaballe, per Max Jacob</i>	171
<i>Les poésies de A. O. Barnabooth, per Valéry Larbaud</i>	90	<i>Gubpier de diamants, per Celine Arnauld</i>	171
<i>Le diable au corps, novel·la de R. Radiguet</i>	90	<i>Le roman et les idées en Angleterre, per M. L. Cazamian</i>	171
<i>Antologies anglaises</i>	90	<i>Publicacions de L'escola d'estiu</i>	201
<i>Espejos, poesies de J. Chabás y Martí</i>	90	<i>Les flors de l'ànima, poesies de J. Povill</i>	201
<i>Waldo Frank i Jack London</i>	90	<i>Publicacions de La novel·la nova</i>	201
<i>El socialisme i el problema de Catalunya, per Rafael Campalans</i>	104	<i>La novel·la d'ara</i>	201
<i>Publicacions de la Fondazione Leonardo, de Roma</i>	104	<i>Les ciències en la vida de la llar, per Rosa Sensat de Ferrer</i>	201
<i>Le songe, per H. Martherlant</i>	104	<i>Publicacions del Foment de la pietat</i>	201
<i>Paul Morand i la banalitat</i>	104	<i>Antologia de Ch.-R. Poirée</i>	201
<i>Traducció francesa de La Vida austera, de Pere Corominas</i>	136	<i>Antologia alemanya de poetes catalans, trad. i pròleg del Dr. R. Grossmann</i>	201
<i>Les figures del pessebre, per Joan Llongueras</i>	137	<i>Cants del Vallès, poesies de D. Daví Güell</i>	201
<i>Quadres i didlegs catequístics, per Mn. Josep M. Viadiu</i>	137	<i>Don Joan, poema, per J. Martínez-Belló</i>	201
<i>Estudis de sintaxi catalana, per A. Par</i>	137	<i>Pente sur la mer, poesies de Claude-André Puget</i>	201
<i>La Unidad Nacional i el separatisme, per J. Vallès i Pujals</i>	137	<i>Le bon apôtre, novel·la de Philippe Saupault</i>	201
<i>Orientacions a la joventut d'esquerra catalana, per J. M. Pou Sabater</i>	137	<i>La trampa del arenal, novel·la de Margarita Nelken</i>	201
<i>La canço popular catalana, per Francesc Balcells</i>	137	<i>Obres completes de Jules Tellier</i>	201
		<i>Apollinaire vivant, per André Billy</i>	201
		<i>Cose viste, per Ugo Ojetti</i>	201

ARTS PLASTIQUES

<i>Francis Picabia</i>	53	<i>Antoni Badrinas</i>	53
<i>Domènec Carles</i>	53	<i>M. Llanvenera</i>	53

Pau Planas.....	53
Josep M. ^a Gol.....	53
L'església de Sant Pau del Camp.....	53
Estètica i higiene de la ciutat.....	53
Rectificant una informació de la Revista «Le Feu».....	70
El concurs Plandiura.....	71
Ignasi Genoué.....	71
Bonaterre.....	91
Casanovas (E.).....	91
Mir.....	91

Llimona (Joan).....	91
Nou ambient.....	91
La darrera exposició de primavera.....	154
Concurs de cartells organitzat per l'Obra del bon mot.....	154
Exposició Meifren.....	154
Exposició Jaume Guardia.....	154
Un llibre de Feliu Elias.....	202
Exposició del moble.....	202
Paisatges de Francesc Vayreda.....	202

LES REVISTES

Ramon Reventós.....	24	Catarina Mansfield.....	107
Isidre Bonsoms.....	24	Valery Larbaud.....	107
Notes sobre Teatre.....	24	Robert de Traz.....	107
Volem la Universitat.....	25	Exposició del llibre científic francès.....	107
Després de les nostres campanyes universitàries.....	27	L'amistat de Cesarino Giardini.....	108
Le mouton blanc.....	28	Henry Prunières.....	108
Les condicions del treball comercial i el foment de la cultura.....	28	Un mot de Cocleau.....	108
Del treball de les dones en despatxos i escriptoris.....	29	Teodor Dreiser.....	124
Homenatge a Ramon Turró.....	32	Tomàs Maun.....	124
Revista catalana de música.....	32	Alfred Giannini.....	124
Una conferència de J. M. Junoy.....	32	Alexandre Manzoni.....	124
The Criterion.....	32	Joan Badia.....	124
El Concilio.....	32	Del centenari de Renan.....	124
Paraules.....	32	Giuseppe Ravagnani.....	124
L'estol.....	32	Patria Nova.....	138
A la memòria del P. Jaume Català.....	32	Pascal.....	138
Lluita per la moral.....	54	Cambó.....	138
Concurs Plandiura.....	54	Pierre Loti.....	138
La poesia catalana i Eugeni d'Ors.....	54	Cesar A. Torras.....	138
Alexandre Petoefi.....	55	Per l'homenatge a Baldri Rexach.....	139
Alice Meynell.....	56	Catalanitat.....	140
Holderlin.....	56	The Adelphi.....	140
Max Nordau.....	56	El P. E. N. Club.....	140
Zacconi.....	56	Kalidas Nag.....	140
Miquel i Planas.....	56	Lleó Chester.....	140
Víctor Català a l'Acadèmia de Bones Lletres.....	56	La vie des lettres et des arts.....	140
Amics de l'art litúrgic.....	56	La revue contemporaine.....	154
Scriptorium.....	56	Ritmica i plàstica.....	155
Crítica del cinema.....	56	Guerra Junqueiro.....	155
Noi.....	56	Perills de l'hora.....	155
Campanyes moralitzadores.....	71	Els PP. Joaquim M. ^a Vives i Nicolau de Tolosa.....	156
Commemoracions: Mossèn Clascar i Joaquim Folguera.....	73	Estudis filosòfics de M. P. Bordoy-Torrents i J. Farran i Mayoral.....	156
Einstein.....	74	Mahatma Gandhi i Romain Rolland.....	156
La política exterior del catalanisme.....	74	Les conferències dels Amics de la Poesia.....	156
Pascal i Renan.....	75	Guido Ruberti.....	156
Luigi Pirandello.....	75	La labor catalanitzant de Giuseppe Ravagnani.....	172
Analecra Montserratensis.....	75	Cebrià de Montoliu.....	172
La vida intel·lectual.....	76	Coventry Patmore.....	172
Bulleti universitari de l'Amèrica llatina.....	76	Publicitat i Literatura.....	172
I libri del giorno — Croniques de literatura catalana per Cesarino Giardini.....	76	El llibre ben fet.....	202
Europe.....	76	Revista d'Occident.....	202
Per la continuïtat.....	76	Mañé i Flaquer.....	202
La pàtria de cada dia.....	76	Ramon M. Juncadella.....	202
Homenatge a la memòria de Mossèn Baldri Rexach.....	91	Mallarmé.....	202
Sarah Bernhardt.....	92	J. H. Fabre.....	202
Un estudi de Félix Plein a «Le Correspondant».....	92	Juli Delpont.....	202
Els «Blätter für die Kunst» de Stefan George.....	92	Les viles espirituals.....	203
Teodor de Bauville.....	92	Del pròleg de Rodolf Grossmann a la seva antologia alemana La lirica catalana d'ava.....	207
In memoriam.....	92	Atlas lingüístic de Catalunya.....	212
Un mot de Tristan Bernard.....	92	Millàs-Raurell.....	212
La Lampe.....	92	Noves activitats de Cesarino Giardini.....	212
Escriptors alemanys d'avui.....	92	Homenatge a Jules Romains.....	212
La Revue européenne.....	92	Una informació de La revista de filosofia.....	212
Puig i Ferrater.....	92	Broom.....	212
Revistes contemporànies.....	92	Maurice Barrès.....	212
Les veus de l'hora.....	104	Fitz Maurice Kelly.....	212
		Manuel Carrasco.....	212
		A manera de definició.....	212